
Sesijas dokuments

A9-0360/2023

14.11.2023.

ZIŅOJUMS

par bērnu un viņu ģimeņu nevienlīdzības mazināšanu un sociālās iekļautības veicināšanu krīzes laikā
(2023/2066(INI))

Nodarbinātības un sociālo lietu komiteja

Referente: *Sandra Pereira*

SATURA RĀDĪTĀJS

	Lpp.
EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS	3
PASKAIDROJUMS	24
ANNEX: LIST OF ENTITIES OR PERSONS FROM WHOM THE RAPPORTEUR HAS RECEIVED INPUT	27
SIEVIEŠU TIESĪBU UN DZIMUMU LĪDZTIESĪBAS KOMITEJAS ATZINUMS.....	28
INFORMĀCIJA PAR PIENĒMŠANU ATBILDĪGAJĀ KOMITEJĀ	40
ATBILDĪGĀS KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS PĒC SARAĶSTA.....	41

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par bērnu un viņu ģimeņu nevienlīdzības mazināšanu un sociālās iekļautības veicināšanu krīzes laikā (2023/2066(INI))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu, jo īpaši tās 14., 24., 32. un 33. pantu,
- ņemot vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru (*EPSR*) un tā rīcības plānu¹ ar tā pamatmērķiem 2030. gadam un ES sociālo rezultātu pārskatu,
- ņemot vērā 2021. gada 8. maija Porto deklarāciju un 2023. gada Porto sociālā foruma atjaunotās saistības,
- ņemot vērā 2015. gada septembrī Ņujorkā pieņemtās Ilgtspējīgas attīstības programmas 2030. gadam ilgtspējīgas attīstības mērķus,
- ņemot vērā 1989. gada 20. novembrī Ņujorkā pieņemto ANO Konvenciju par bērna tiesībām (*UNCRC*),
- ņemot vērā 1966. gada 16. decembrī Ņujorkā pieņemto ANO Starptautisko paktu par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām,
- ņemot vērā 1961. gadā Turīnā pieņemto Eiropas Sociālo hartu,
- ņemot vērā 2006. gada 13. decembrī Ņujorkā pieņemto ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām,
- ņemot vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas 2019. gada 18. decembra rezolūciju par bērna tiesībām,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 20. jūnija Direktīvu (ES) 2019/1158 par darba un privātās dzīves līdzsvaru vecākiem un aprūpētājiem²,
- ņemot vērā Komisijas 2013. gada 20. februāra Ieteikumu (ES) 2013/112 "Ieguldījums bērnos: nabadzības apburtā loka pārraušana"³,
- ņemot vērā Padomes 2019. gada 22. maija Ieteikumu par kvalitatīvām agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes sistēmām⁴,
- ņemot vērā Komisijas 2022. gada 7. septembra paziņojumu par Eiropas Aprūpes stratēģiju (COM/2022/0440), Padomes 2022. gada 8. decembra ieteikumu par

---

¹ COM(2021)0102.

² OV L 188, 12.7.2019., 79. lpp.

³ OV L 59, 2.3.2013., 5. lpp.

⁴ OV C 189, 5.6.2019., 4. lpp.

pirmsskolas izglītību un aprūpi: Barcelonas mērķrādītāji 2030. gadam⁵ un Padomes 2022. gada 8. decembra ieteikumu par piekļuvi cenas ziņā pieejamai un kvalitatīvai ilgtermiņa aprūpei⁶,

- ņemot vērā *UNICEF* Pētījumu centra 2014. gada ziņojumu "Recesijas laika bērni: ekonomikas krīzes ietekme uz bērnu labklājību bagātajās valstīs",
- ņemot vērā 2015. gada 24. novembra rezolūciju par nevienlīdzības samazināšanu, īpašu uzmanību pievēršot bērnu nabadzības problēmai⁷,
- ņemot vērā 2021. gada 21. janvāra rezolūciju par pienācīgu un cenu ziņā pieņemamu mājokļu pieejamību visiem⁸,
- ņemot vērā 2021. gada 29. aprīļa rezolūciju par Eiropas Garantiju bērniem⁹,
- ņemot vērā 2022. gada 7. aprīļa rezolūciju par ES aizsardzību bērniem un jauniešiem, kas bēg no kara Ukrainā¹⁰,
- ņemot vērā 2022. gada 5. jūlija rezolūciju par virzību uz kopīgu Eiropas rīcību aprūpes jomā¹¹,
- ņemot vērā 2022. gada 5. oktobra rezolūciju par ES reakciju uz enerģijas cenu pieaugumu Eiropā¹²,
- ņemot vērā *Eurydice* 2019. gada apskatu "*Key data on early childhood education and care in Europe*" (Galvenie dati par agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi Eiropā),
- ņemot vērā *UNICEF* 2020. gada ziņojumu "*Innocenti Report Card 16 – Worlds of Influence – Understanding what shapes child well-being in rich countries*" (*Innocenti* 16. *CARD* ziņojums. Dažādās ietekmes — izpratne par to, kas nosaka bērnu labbūtību bagātās valstīs),
- ņemot vērā *UNICEF* 2021. gada ziņojumu "*Protecting child rights in a time of crises*" (Bērnu tiesību aizsardzība krīžu laikā),
- ņemot vērā *UNICEF* 2021. gada ziņojumu "*Where do rich countries stand on childcare?*" (Kāda ir bagāto valstu nostāja attiecībā uz bērnu aprūpi?),
- ņemot vērā Komisijas 2021. gada 24. marta paziņojumu "ES stratēģija par bērna tiesībām" (COM(2021)0142),

---

⁵ OV C 484, 20.12.2022., 1. lpp.

⁶ OV C 476, 15.12.2022., 1. lpp.

⁷ OV C 366, 27.10.2017., 19. lpp.

⁸ OV C 456, 10.11.2021., 145. lpp.

⁹ OV C 506, 15.12.2021., 94. lpp.

¹⁰ OV C 434, 15.11.2022., 50. lpp.

¹¹ OV C 47, 7.2.2023., 30. lpp.

¹² OV C 132, 14.4.2023., 65. lpp.

- ņemot vērā Eiropas Komisijas 2020. gada marta galīgo ziņojumu "Priekšizpēte par Garantiju bērniem",
- ņemot vērā Padomes 2021. gada 14. jūnija Ieteikumu (ES) 2021/1004, ar ko izveido Eiropas Garantiju bērniem¹³,
- ņemot vērā Komisijas 2023. gada 7. jūnija paziņojumu par visaptverošu pieeju garīgajai veselībai (COM(2023)0298),
- ņemot vērā Komisijas 2020. gada 5. marta paziņojumu "Savienība, kurā valda līdztiesība: dzimumu līdztiesības stratēģija 2020.–2025. gadam" (COM(2020)0152),
- ņemot vērā Komisijas 2020. gada 7. oktobra paziņojumu "Savienība, kurā valda līdztiesība: ES romu līdztiesības, iekļaušanas un līdzdalības stratēģiskais satvars" (COM(2020)0620),
- ņemot vērā Komisijas 2021. gada 3. marta paziņojumu "Savienība, kurā valda līdztiesība: personu ar invaliditāti tiesību stratēģija 2021.–2030. gadam" (COM(2021)0101),
- ņemot vērā Padomes 2023. gada 30. janvāra Ieteikumu par adekvātu minimālo ienākumu, kas nodrošina aktīvu iekļaušanu¹⁴,
- ņemot vērā *Eurochild* 2022. gada ziņojumu "(In)visible children – Eurochild 2022 report on children in need across Europe" ((Ne)redzamie bērni — Eurochild 2022. gada ziņojums par tādiem bērniem Eiropā, kam nepieciešama palīdzība),
- ņemot vērā *Save the Children* 2023. gada ziņojumu "*Guaranteeing Children's Future – How COVID-19, cost-of-living and climate crises affect children in poverty and what governments in Europe need to do*" (Garantijas bērnu nākotnei — kā COVID-19, dzīves dārdzības un klimata krīzes ietekmē nabadzībā nonākušus bērnus un kas jādara Eiropas valdībām),
- ņemot vērā Starptautiskās Darba organizācijas (SDO) un UNICEF 2021. gada ziņojumu "*Child Labour: Global estimates 2020, trends and the road forward*" (Bērnu darbs: 2020. gada globālās aplēses un turpmākā virzība),
- ņemot vērā SDO un UNICEF 2023. gada ziņojumu "*More than a billion reasons: The urgent need to build universal social protection for children*" (Vairāk nekā viens miljards iemeslu: neatliekama vajadzība izveidot vispārēju sociālo aizsardzību bērniem),
- ņemot vērā Komisijas 2022. gada 11. maija paziņojumu "Digitāla desmitgade bērniem un jauniešiem. Jaunā Eiropas stratēģija "Bērniem labāks internets"" (COM(2022)0212),
- ņemot vērā Reglamenta 54. pantu,

---

¹³ OV L 223, 22.6.2021., 14. lpp.

¹⁴ OV C 41, 3.2.2023., 1. lpp.

- ņemot vērā Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komitejas atzinumu,
  - ņemot vērā Nodarbinātības un sociālo lietu komitejas ziņojumu (A9-0360/2023),
- A. tā kā kvalitatīva vide, kurā bērni piedzimst, un viņu dzīves telpa izšķiroši ietekmē viņu dzīves kvalitāti, vienlīdzīgas iespējas veselīgi augt, vispārējo attīstību un sava potenciāla īstenošanu; tā kā *UNICEF* kampaņā "Pirmās 1000 dienas" ir apgalvots, ka bērna smadzenes pirmajos dzīves gados attīstās neiedomājamā ātrumā, sniedzot unikālu iespēju bērna fiziskajai, garīgajai, kognitīvajai, sociālajai un emocionālajai attīstībai; tā kā katrs bērns ir unikāls un pret viņu jāizturas, ievērojot viņa īpatnības, attīstības tempu, interešu jomas un vajadzības; tā kā *UNCRC* ir noteikts, ka bērna interesēm vajadzētu būt vadošajam principam visās darbībās, kas ietekmē bērnus;
- B. tā kā vardarbība un nevērība negatīvi ietekmē bērna attīstību; tā kā ļoti agrā vecumā izveidojusies nevienlīdzība negatīvi ietekmē bērna iespējas, labbūtību un veselību; tā kā šādi nevienlīdzībai var būt ilgstoša ietekme pieaugušā vecumā un tā var neļaut bērnam pilnībā īstenot savu potenciālu; tā kā nevienlīdzības novēršana ir vislabākā politika nevienlīdzības mazināšanai ilgtermiņā;
- C. tā kā pieejamu, kvalitatīvu, uz bērniem vērstu pakalpojumu un atbalsta ģimenēm trūkums palielina bērnu nabadzības un sociālās atstumtības risku; tā kā ģimenes saskaras ar daudzām un savstarpēji atkarīgām problēmām, kuras nevar atrisināt viens atsevišķs dienests vai organizācija un kuru risināšanai būtu jānodrošina pakalpojumu nepārtrauktība un pienācīga dienestu savstarpējā koordinācija, lai bērnus sagatavotu pieaugšanai un to atvieglotu;
- D. tā kā 2022. gadā vairāk nekā 19 995 miljoni bērnu (24,7 % jeb katrs ceturtais bērns) ES bija pakļauti nabadzības un sociālās atstumtības riskam; tā kā, neskatoties uz dažām atšķirībām, ikviena dalībvalsts saskaras ar bērnu nabadzību un sociālo atstumtību; tā kā dažās dalībvalstīs šis risks pārsniedz 30 %; tā kā jaunākie dati liecina, ka pēdējos četros gados šis rādītājs ir pieaudzis; tā kā vēl 2022. gadā labdarības organizācijas reģistrēja sociālo dienestu atbalsta pieprasījumu pieaugumu¹⁵;
- E. tā kā 2022. gadā nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto bērnu (līdz 18 gadu vecumam) īpatsvars ES bija 21,6 %, t. i., lielāks nekā pieaugušo vidū; tā kā 2022. gadā 18 no 27 ES dalībvalstīm bērni bija pakļauti lielākam nabadzības vai sociālās atstumtības riskam nekā pieaugušie; tā kā 2022. gadā vairāk nekā viena piektā daļa (22,4 %) ES iedzīvotāju, kas dzīvoja māsaimniecībā ar apgādājamiem bērniem, bija pakļauti nabadzības vai sociālās atstumtības riskam; tā kā 2022. gadā 61,9 % bērnu, kuru vecāku izglītības līmenis bija zems, bija pakļauti nabadzības un sociālās atstumtības riskam, salīdzinot ar 10,2 % bērnu, kuru vecāku izglītības līmenis bija augsts¹⁶;
- F. tā kā bērnu nabadzība ir daudzdimensionāla parādība, kas izriet no māsaimniecību nabadzības, un tas nozīmē, ka ģimenēm ar zemiem ienākumiem un zemāku izglītības līmeni, viena vecāka ģimenēm, kuras galvenokārt veido sievietes un viņu bērni, nelabvēlīgām daudz bērnu ģimenēm, ģimenēm, kas dzīvo nelabvēlīgos reģionos,

¹⁵ Eurodiaconia and Caritas Europa, [Survey on energy poverty/cost-of-living crisis](#), 2022.

¹⁶ Eurostat, "[1 in 4 children in the EU at risk of poverty or social exclusion](#)", 2021.gada 28. oktobris

ģimenēm no dažādām etniskajām minoritātēm un ģimenēm ar bērniem vai vecākiem ar invaliditāti ir lielāks nabadzības un sociālās atstumtības risks un lielāka nabadzības nodošanas iespēja no paaudzes paaudzē; tā kā bagātības sadalei (ar algām un sociālajiem pabalstiem) ir izšķiroša ietekme uz sociālo nevienlīdzību, nabadzības un sociālās atstumtības risku un tāpēc arī uz bērnu nabadzības risku; tā kā šai parādībai ir vajadzīga daudzdimensionāla pieeja, apvienojot universālus un mērķtiecīgus pasākumus, kas palīdzētu novērst nevienlīdzības savstarpēju pastiprināšanos; tā kā šie pasākumi noteikti ietver darbvietu radīšanu un nodarbinātības kvalitātes un stabilitātes nodrošināšanu, kā arī sociālo tiesību, diskriminācijas novēršanas pasākumu stiprināšanu un ģimenes un bērnu pabalstu garantēšanu; tā kā valsts bērnu pabalsti ir ļoti svarīgi, lai palīdzētu grūtībās nonākušām ģimenēm un nodrošinātu vispārēju piekļuvi kvalitatīviem un cenas ziņā pieejamiem sabiedriskajiem pakalpojumiem;

- G. tā kā 2022. gadā 16,8 % ES iedzīvotāju dzīvoja pārapdzīvotās māsaimniecībās un 9,3 % nespēja uzturēt mājokli pietiekami siltu; tā kā 8,3 % ES iedzīvotāju mājoklim tērē 40 % vai vairāk no māsaimniecības neto ienākumiem;
- H. tā kā 2022. gadā 56 % cilvēku, kas ES dzīvo viena pieaugušā māsaimniecībā ar apgādājamiem bērniem, nespēja segt neparedzētus finansiālos izdevumus; tā kā 2020. gadā viena vecāka ģimenes, jo īpaši ģimenes, kuras vada vientuļās mātes, bija pakļautas lielākam nabadzības un sociālās atstumtības riskam (42,1 % salīdzinājumā ar 29,6 % ģimenēs, kurās ir divi pieaugušie un trīs vai vairāk bērnu¹⁷); tā kā tas ir saistīts ar nabadzības feminizāciju, sieviešu pārmērīgu nodarbinātību nestabilā un slikti apmaksātā darbā, nepilnas slodzes darbā, ar aprūpes pienākumu pārslodzi un vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirībām; tā kā nodarbinātības līmeņa atšķirība vīriešiem un sievietēm bez bērniem ir 1 %; tā kā tiem cilvēkiem, kuriem ir bērns, kas jaunāks par sešiem gadiem, šis rādītājs ir 21 % un pieaug līdz 37 % tiem, kuriem ir trīs bērni¹⁸;
- I. tā kā bērniem, kuri aug nabadzībā un sociālā atstumtībā, ir grūtāk gūt panākumus skolā, saglabāt veselību un vēlāk dzīvē pilnībā izmantot savu potenciālu; tā kā sociālie ieguldījumi bērnu agrīnajos gados rada ievērojamu sociālo un ekonomisko atdevi, veicina paaudžu nabadzības apburtā loka pārtraukšanu, un tāpēc tie nav uzskatāmi par izmaksām; tā kā tiek lēsts, ka bērnu nabadzības un nelabvēlīgu sociālekonomisko apstākļu ietekme, kā arī to ietekme uz strādājošiem pieaugušajiem katru gadu veido 3,4 % no ES valstu iekšzemes kopprodukta;
- J. tā kā nabadzība un sociālā atstumtība ir saistīta ar bērnu un viņu vecāku migrācijas, minoritātes vai invaliditātes statusu; tā kā pārmērīgi liels skaits migrantu bērnu ir nabadzības riska grupā; tā kā valstspiederības vai personu apliecinošu dokumentu neesība apgrūtina bezvalstnieka bērnu piekļuvi dažām vissvarīgākajām pamattiesībām, piemēram, dzimšanas reģistrācijai, izglītībai, veselības aprūpei, sociālajam nodrošinājumam un mājoklim, un pakļauj viņus lielākam ļaunprātīgas izmantošanas un ekspluatācijas riskam; tā kā 2023. gada aprīlī pēc Krievijas iebrukuma gandrīz 4 miljoni trešo valstu pilsoņu no Ukrainas aizbēga uz kādu no ES dalībvalstīm;

¹⁷ Eurostat, "[1 in 4 children in the EU at risk of poverty or social exclusion](#)", 2021. gada 28. oktobris.

¹⁸ Eurofound, "Dzīve un darbs Eiropā 2021. gadā", 73. lpp.

- K. tā kā gandrīz 83 % romu¹⁹ bērnu ES dzīvo mājāsaimniecībā, kuru apdraud nabadzība; tā kā 2021. gadā katrs piektais romu bērns dzīvoja mājāsaimniecībā bez ūdensvada ūdens telpās; tā kā to romu bērnu īpatsvars, kuri saskaras ar smagu materiālo nenodrošinātību, ievērojami pārsniedz neaizsargāto bērnu īpatsvaru vispārējā populācijā; tā kā 2022. gadā sešiem no desmit romu bērniem nebija pieejami kvalitatīvi agrīnās bērnības pakalpojumi un četras no desmit romu ģimenēm ar bērniem līdz sešu gadu vecumam nesaņēma nekāda veida subsīdijas vai līdzīgu atbalstu;
- L. tā kā COVID-19 pandēmijas ietekme, dzīves dārdzības pieaugums un karš Ukrainā ir saasinājuši ekonomisko un sociālo neaizsargātību attiecībā uz bērniem un viņu ģimenēm, jo īpaši mājāsaimniecībām ar zemiem un vidējiem ienākumiem, kuras pandēmija un iepriekšējās krīzes ir skārušas visvairāk; tā kā pašreizējā globālā sociālā un ekonomiskā nestabilitāte, kā arī klimata pārmaiņu radītie riski palielina jaunu krīžu iespējamību; tā kā precikliskā reakcija uz nesenažām krīzēm ir spējusi efektīvāk apkarot nabadzību un sociālo atstumtību nekā 2008.–2013. gada krīzē atbalstītie fiskālās konsolidācijas pasākumi, kuru pamatā bija taupības pasākumi un izdevumu samazināšana;
- M. tā kā COVID-19 pandēmija ir saasinājusi grūtības, ar kurām saskaras bērni, jo bija traucēta ikdienas dzīve un sociālie kontakti, slēgtas skolas, mājsēdes laikā bija samazinājusies spēja nodrošināt aizsardzību pret vardarbību ģimenē, ļaunprātīgu izmantošanu un nevērību un bija traucēta sociālo pamatpakalpojumu sniegšana; tā kā šīs grūtības vairāk ietekmēja bērnus neaizsargātās situācijās, kuriem nebija mācībām tiešsaistē vajadzīgā aprīkojuma, interneta pārklājuma mājās vai pat elektrības, un viņi, iespējams, bija zaudējuši savu vienīgo ikdienas silto maltīti vai piekļuvi apkurei;
- N. tā kā 2021. gadā pieņemtā Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plāna mērķis ir līdz 2030. gadam par vismaz 5 miljoniem samazināt to bērnu skaitu, kurus apdraud nabadzības un sociālās atstumtības risks; tā kā dalībvalstis ir pieņēmušas valsts nabadzības samazināšanas mērķrādītājus; tā kā, sasniedzot minēto mērķrādītāju, 15 miljoni bērnu ES joprojām būtu pakļauti nabadzības un sociālās atstumtības riskam; tā kā, ja netiks veikti atbilstīgi pasākumi, tiek prognozēts, ka, rodoties jaunām sarežģītām un savstarpēji saistītām sociālajām krīzēm, šis skaits turpinās palielināties;
- O. tā kā bērnu nabadzības izskaušana ir obligāts priekšnosacījums, veidojot taisnīgu, vienlīdzīgu un sociālu Eiropu pašreizējām un nākamajām paaudzēm; tā kā sociāli ekonomiskais statuss nekad nedrīkst būt šķērslis, kas liedz bērniem piekļūt pamatpakalpojumiem; tā kā ir nepieciešams lielāks atbalsts, lai nodrošinātu, ka bērni un ģimenes var piekļūt pamatpakalpojumiem;
- P. tā kā ES finansējums nodrošina ieguldījumus valstu līmenī, lai apkarotu bērnu nabadzību un veicinātu sociālo iekļautību; tā kā papildus Eiropas Sociālajam fondam

---

¹⁹ Saskaņā ar [ES stratēģisko satvaru romu jautājumos 2020.–2030. gadam](#) norāde uz "romiem" kā vispārinošu terminu ietver plašu dažādu romu izcelsmes cilvēku loku, piemēram: romi, sinti, kali, romanišeli un bojaši/rudari. Tas aptver arī tādas grupas kā aškalus, ēģiptiešus, jenišus, domus, lomus, romus un abdalus, kā arī klejotājus, tostarp etniskos klejotājus vai tos, ko apzīmē ar administratīvo terminu "*gens du voyage*", un cilvēkus, kas sevi identificē kā čigānus, nenoliedzot savu grupu īpašās iezīmes. Šī definīcija būtu jāņem vērā visā ziņojumā.

Plus (ESF+) tieši vai netieši var izmantot citus avotus, lai finansētu programmas, kas visdažādākajos veidos ietekmē bērnu un viņu ģimeņu dzīvi;

- Q. tā kā visi bērni, vecāki, ģimenes un aprūpētāji būtu jāaizsargā pret diskrimināciju, piemēram, dzimuma, valodas, seksuālās un/vai dzimumidentitātes, reliģijas vai pārliecības, politiskās vai ideoloģiskās pārliecības, nacionālās, rasu, etniskās vai sociālās izcelsmes, piederības nacionālajai minoritātei, sociāli ekonomiskās situācijas, invaliditātes un citu īpašu vajadzību, vecuma vai jebkura cita statusa dēļ;
- R. tā kā ģimenes kļūst aizvien daudzveidīgākas; tā kā bērnu atbalsta un ģimenes politika ne vienmēr atspoguļo ģimeņu daudzveidību un ģimenes dzīves kārtību un nav tai pietiekami pielāgota (piemēram, ģimenes ar neprecētiem vecākiem, šķirtu vecāku bērni, kas dzīvo divās mājsaimniecībās, vai bērni, kas dzīvo lielā jauktā ģimenē, audžuģimenēs un varavīksnes ģimenēs), kaitējot ģimeņu dzīves līmenim, piekļuvei sociālās aizsardzības programmām un pabalstiem un to noturībai pret krīzēm; tā kā ES un dalībvalstīm ir jāgarantē ģimeņu tiesiskā, ekonomiskā un sociālā aizsardzība;
- S. tā kā 2021. gada 14. jūnijā Padome pieņēma Ieteikumu par Eiropas Garantiju bērniem, lai nodrošinātu, ka bērniem, kuriem nepieciešama palīdzība, ir piekļuve pamatpakalpojumiem, piemēram, bezmaksas aprūpes pakalpojumiem un pirmsskolas izglītībai, bezmaksas izglītībai (tostarp papildu pasākumiem skolās un vismaz vienai veselīgai maltītei mācību dienā), bezmaksas veselības aprūpei, veselīgam uzturam un piemērotam mājoklim; tā kā šis instruments sniedz iespēju samazināt nabadzību un nevienlīdzību un veicināt bērnu sociālo integrāciju; tā kā Eiropas Garantija bērniem noteica, ka prioritāte būtu jāpiešķir bērniem neaizsargātās situācijās²⁰; tā kā visām dalībvalstīm, lai apliecinātu apņemšanos īstenot integrētu politiku, kuras mērķis ir pārraut nabadzības apburto loku, no saviem ESF+ līdzekļiem ir jāpiešķir atbilstīga summa Garantijas bērniem valsts plānu īstenošanai; tā kā 2023. gada oktobrī trīs dalībvalstis vēl nebija iesniegušas savus valsts rīcības plānus;
- T. tā kā saskaņā ar *UNCRC*, ko parakstījušas visas dalībvalstis, visiem bērniem būtu jānodrošina tiesības uz izglītību, veselības aprūpes pakalpojumiem, mājokli un aizsardzību, tiesības piedalīties ar viņiem saistītu lēmumu pieņemšanā, tiesības uz atpūtu un brīvo laiku, tiesības uz sabalansētu uzturu un tiesības saņemt aprūpi ģimeniskā vidē;
- U. tā kā Padome pieņēma Ieteikumu par Barselonas mērķu pārskatīšanu attiecībā uz agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi, kurā ietverts priekšlikums ieviest juridiskas tiesības uz agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi;
- V. tā kā 2022. gadā Eiropas Savienībā tikai 35,7 %²¹ bērnu, kas jaunāki par trim gadiem, bija pieejama oficiāla pirmsskolas izglītības un aprūpes (*ECEC*) sistēma, toties bērniem

²⁰ Šajā ziņojumā lietotais termins "bērni neaizsargātās situācijās" vai "bērni no sociāli nelabvēlīgas vides/mājsaimniecībām" attiecas uz definīciju Garantijā bērniem, kas ietver šādas grupas: bērni bezpajumtnieki vai bērni, kuriem ir ļoti slikti sadzīves apstākļi; bērni ar invaliditāti; bērni ar garīgās veselības problēmām; migrantu izcelsmes vai etniskās minoritātes izcelsmes bērni, jo īpaši romi; bērni alternatīvā, jo īpaši institucionālā, aprūpē; bērni, kas dzīvo nestabilos ģimenes apstākļos.

Šajā ziņojumā šī definīcija ietver arī *LGBTIQ+* bērnus.

²¹ Eurostat, "[Children in formal childcare or education by age group and duration - % over the population of each age group – EU-SILC survey](#)", 29.9.2023; dati atbilst to bērnu līdz triju gadu vecumam procentuālajai

vecumā no trim gadiem līdz minimālajam obligātajam sākumskolas vecumam šī vērtība pieaug līdz 88 %; tā kā tikai septiņas ES dalībvalstis katram bērnam no sešu mēnešu vecuma garantē vietu agrīnās pirmsskolas izglītības sistēmā; tā kā vairākas dalībvalstis garantē finansētu vietu bērnu aprūpes sistēmā tikai no triju gadu vecuma; tā kā bezmaksas pirmsskolas izglītības un aprūpes pieejamība ievērojami palielinās no triju gadu vecuma un šī tendence turpinās katru gadu, un pēdējā gadā pirms obligātās pamatzglītības sākšanas kļūst gandrīz vispārēja visā Eiropā²²; tā kā Eiropā lielākajai daļai ģimeņu, lai piekļūtu pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumiem bērniem, kas jaunāki par trim gadiem, ir jāsedz mācību maksa; tā kā šo pakalpojumu piekļūstamība — bieži vien nepietiekamas pieejamības un paaugstinātu, slēptu un individuālu izmaksu mijiedarbības dēļ — ietekmē ģimenes no nelabvēlīgas sociālekonomiskās vides, viena vecāka ģimenes un ģimenes no mazāk attīstītiem reģioniem un teritorijām, un tas palielina bērnu agrīnas sociālās atstumtības risku; tā kā pat valstīs, kurās pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumu pieejamības vidējais līmenis ir augsts, nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļauto bērnu daļību pirmsskolas izglītības un aprūpes sistēmā kavē bērnu aprūpes iestāžu trūkums;

- W. tā kā pirmsskolas izglītībai un aprūpei ir izšķiroša ietekme uz bērnu veselību un kognitīvo un sociāli emocionālo attīstību; tā kā strādājoši vecāki, kam nav piekļuves bērnu aprūpes iestādei, bieži vien ir spiesti atstāt bērnus neformālā aprūpē, tostarp nesertificētas aprūpes tīklos; tā kā augstas kvalitātes iekļaujoša pirmsskolas izglītība un aprūpe nodrošina vienlīdzīgas izglītības iespējas šiem bērniem un veicina vecāku, jo īpaši māšu, integrāciju darba tirgū; tā kā iekļaujošā izglītībā pievērš uzmanību visu skolēnu plašam vajadzību spektram, veicinot līdzdalību mācībās, kultūru mijiedarbību un kopienas izjūtu; tā kā šādiem dienestiem jābūt pietiekamiem finanšu un cilvēkresursiem, lai apzinātu un atbalstītu bērnus, kas saskaras ar īpašām grūtībām;
- X. tā kā vairākumā valstu izdevumus izglītībai, jo īpaši attiecībā uz skolas materiāliem un transportu, galvenokārt sedz mājsaimniecības, un tas ir viens no galvenajiem priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas iemesliem; tā kā ES vidējais priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas rādītājs ir 10 %²³, bet šis rādītājs ir augstāks īpašām grupām, piemēram, romu bērniem un bērniem ar invaliditāti;
- Y. tā kā 2021. gadā 3,6 % bērnu ES, kas jaunāki par 16 gadiem, bija neapmierinātas medicīniskās vajadzības un tika ziņots, ka 4,4 % bērnu ir invaliditāte²⁴; tā kā pat valstīs, kurās tiesības uz veselību ir nostiprinātas tiesību aktos, joprojām pastāv nevienlīdzība un daudzām ģimenēm nav piekļuves pienācīgai veselības aprūpei vai tā nav pieejama savlaicīgi, un tām ir ārkārtīgi ierobežota piekļuve pamatpakalpojumiem, piemēram, konsultācijām pie ģimenes ārstiem un medmāsām, garīgās veselības un psihosociālajam atbalstam vai zobārstniecībai, jo īpaši nepietiekamu sabiedrisko pakalpojumu dēļ; tā kā bērni, kas dzimuši nabadzības un sociālās atstumtības situācijā, ir pakļauti lielākam riskam saskarties ar lielākām veselības problēmām; tā kā ES palielinās atšķirības starp

---

daļai, kuri 1–29 stundas nedēļā ir formālā bērnu aprūpē, un to bērnu procentuālajai daļai, kuri formālā bērnu aprūpē ir vairāk nekā 30 stundas nedēļā.

²²Eiropas Komisija, *Eurydice Brief*, "[Key Data on Early Childhood Education and Care in Europe](#)", 2019.

²³Eurostat, [Early leavers from education and training](#)", 2023.

²⁴Eurostat, 2023, "[Health statistics - children](#)".

pilsētām un laukiem un attīstītākiem un mazāk attīstītiem reģioniem attiecībā uz piekļuvi kvalitatīviem veselības aprūpes pakalpojumiem un iestādēm²⁵;

- Z. tā kā seksuālā veselība ir būtiska indivīdu, pāru un ģimeņu vispārējai veselībai un labklājībai; tā kā dažas dalībvalstis cenšas vēl vairāk ierobežot piekļuvi seksuālajai un reproduktīvajai veselībai un tiesībām, izmantojot ļoti ierobežojošus tiesību aktus, kas apdraud sieviešu veselību grūtniecības un dzemdību laikā, kā arī bērnu veselību;
- AA. tā kā vakcinācija ir galvenais līdzeklis, lai novērstu nopietnas, lipīgas un dažreiz nāvējošas slimības; tā kā vakcinācijas līmenis pret masalām — bērnu vispārējo vakcinācijas shēmu rādītājs — ir samazinājies 14 no 35 ESAO valstīm²⁶;
- AB. tā kā garīgās veselības labbūtība bērniem ir ļoti svarīga, jo tā ļauj sasniegt attiecīgos attīstības posmus, iemācīties problēmu risināšanas paņēmienus un apgūt sociālās un emocionālās prasmes; tā kā nelabvēlīga pieredze bērnībā, diskriminācija, nepietiekama piekļuve pakalpojumiem un nestabila vide ir daži no galvenajiem agrīnā vecuma garīgās veselības problēmu cēloņiem; tā kā tādas tālejošas krīzes kā COVID-19 pandēmija apdraud veselu paaudžu bērnu garīgo veselību un labklājību; tā kā garīgās veselības problēmu izplatība ir trīs reizes lielāka bērniem no ģimenēm ar zemiem ienākumiem²⁷;
- AC. tā kā Pasaules Veselības organizācija (PVO) uzsver, ka barošana ar krūti ir viens no efektīvākajiem veidiem, kā ilgtermiņā nodrošināt bērnu veselību un izdzīvošanu, un iesaka pirmajos sešos dzīves mēnešos zīdaiņus barot tikai ar krūti; tā kā tomēr pasaulē tikai diviem no pieciem zīdaiņiem ir piekļuve barošanai ar krūti²⁸;
- AD. tā kā bērni ar invaliditāti un bērni, kas dzimuši vecākiem ar invaliditāti, joprojām ir pakļauti diskriminācijai un tiesību pārkāpumiem, ko rada pastāvīgi šķēršļi visās dzīves jomās, proti, nepietiekama piekļuve bērnu aprūpes iestādēm, bērnu vajadzībām atbilstošam uzturam un iespējām apmeklēt iekļaujošas izglītības pasākumus un tajos piedalīties, kā arī nepietiekama iekļaušanās parastajās skolās, veselības aprūpe un telpas, kas pienācīgi neatbilst viņu mobilitātei un psihosociālajām vajadzībām; tā kā šie šķēršļi un pieejamu kvalitatīvu aprūpes un atbalsta pakalpojumu trūkums personām ar invaliditāti un citām personām, kurām nepieciešama aprūpe un atbalsts, ir īpaši izteikti krīzes laikā, radot papildu slogu neformālajiem, jo īpaši ģimenes, aprūpētājiem, no kuriem lielākā daļa ir sievietes;
- AE. tā kā nabadzība ir svarīgs alternatīvas aprūpes riska rādītājs, jo palielina bērnu un viņu ģimeņu neaizsargātību un var radīt situāciju, kad vecāki vairs nevar nodrošināt pienācīgu aprūpi saviem bērniem; tā kā tiek lēsts, ka 2021. gadā ES iestādēs joprojām

²⁵ Eurostat, 2022, "[Urban-rural Europe – quality of life in rural areas](#)";

OECD iLibrary, "Delivering Quality Education and Health Care to All: Preparing Regions for Demographic Change – [Chapter 4. Delivering quality health services in rural communities](#)", [5.3.2021](#).

²⁶ UNICEF, 2020, "Innocenti Report Card 16. *Worlds of Influence - Understanding What Shapes Child Well-being in Rich Countries*", 4. lpp.

²⁷ Save the Children Europe, 2023, "[Guaranteeing Children's Future: How COVID-19, cost-of-living and climate crises affect children in poverty and what governments in Europe need to do](#)".

²⁸ UNICEF, 2020, "[Breastfeeding practices worldwide](#)".

dzīvoja 345 000 bērnu²⁹ un alternatīvajā aprūpē atradās 758 018 bērni³⁰; tā kā arī bērnu aizsardzības pasākumi, tostarp deinstitucionalizācija, ir svarīgi, lai bērni varētu īstenot savas tiesības un pilnībā izmantot savu potenciālu; tā kā iestādēm ir nepieciešami kvalificēti darbinieki, lai nodrošinātu kvalificētas izglītības iespējas un novērstu ļaunprātīgu izmantošanu un bērnu ekspluatāciju;

- AF. tā kā visiem bērniem ir tiesības uz aizsardzību pret ļaunprātīgu izmantošanu, vardarbību un nevērtību; tā kā pētījumi pierāda, ka pieaug ļaunprātīgas izmantošanas, vardarbības un nevērtības risks gadījumos, kad rodas finansiāls spiediens uz ģimenēm un trūkst atbilstīgu sociālo pakalpojumu;
- AG. tā kā Eiropā katrs piektais bērns ir cietis no kāda vardarbības vai seksuālās vardarbības veida un lielākā daļa vardarbības gadījumu notiek ģimenēs un/vai ar aprūpi saistītās iestādēs; tā kā aptuveni ceturtdaļa cilvēku tirdzniecības upuru ES ir bērni, no kuriem lielākā daļa ir meitenes, kas nolaupītas seksuālai izmantošanai³¹;
- AH. tā kā vardarbība pret vienaudžiem un iebiedēšana, jo īpaši skolās, ir nopietna problēma, kas kaitē bērnu savstarpējām attiecībām un kaitē bērnu un jauniešu garīgajai veselībai; tā kā 23 % skolēnu ir ziņojuši par vajāšanu skolā vismaz reizi mēnesī³²;
- AI. tā kā nevajadzētu par zemu novērtēt uzmācīgo digitālo tehnoloģiju radītos riskus bērnu un viņu ģimeņu veselībai un labklājībai; tā kā bērniem ir tiesības arī digitālā vidē būt aizsargātiem pret komerciālo operatoru tirgvedības un reklāmas paņēmieniem; tā kā pašreizējo tiešsaistes produktu un pakalpojumu dizains jau no agrīna vecuma pakļauj bērnus atkarību izraisošam tiešsaistes saturam; tā kā bērniem trūkst nepieciešamo pamatprasmju un zinātības, lai droši un uzticami patērētu informāciju; tā kā tas ietekmē bērnu garīgo veselību, tostarp izraisot miega trūkumu, trauksmi, depresiju, uzmanības trūkumu un, visbeidzot, ilgtermiņā ietekmējot smadzeņu attīstību; tā kā plašāka interneta izmantošana var pakļaut bērnus lielākam kaitējuma riskam tiešsaistē, piemēram, seksuālai izmantošanai, kibervajāšanai un kiberhuligānismam; tā kā trešā daļa meiteņu un 20 % zēnu pēdējā gada laikā reizi mēnesī ir saskārušies ar satraucošu saturu; tā kā 15 % *LGBTQI+* respondentu vecumā no 15 līdz 17 gadiem seksuālās orientācijas vai dzimuma dēļ ir cietuši no uzmākšanās tiešsaistē³³;
- AJ. tā kā tikai katrs ceturtais bērns uzskata, ka sabiedrība kopumā ievēro viņa tiesības³⁴; tā kā bērniem ir grūtības piekļūt tiesai, jo tiesvedības struktūra nav pielāgota viņu vajadzībām;
- AK. tā kā 3,6 miljoni bērnu Eiropas kontinentā ir iesaistīti darbā³⁵, galvenokārt lauksaimniecībā un būvniecībā; tā kā ir ārkārtīgi svarīgi pieņemt pasākumus, lai

²⁹ Lerch, V and Severinsson, A.N., 2019, "Feasibility Study for a Child Guarantee: Target Group Discussion Paper on Children in Alternative Care".

³⁰ UNICEF and Eurochild, "Children in alternative care: Comparable statistics to monitor progress on deinstitutionalisation across the European Union", 2021. gada novembris.

³¹ Eiropas Komisija, ES stratēģija par bērna tiesībām, 2021. gada 24. marts.

³² OECD, "PISA 2018 Results: What School Life Means for Students' Lives"; vidēji ESAO dalībvalstīs.

³³ Eiropas Komisija, 2021., ES stratēģija par bērna tiesībām, 18. lpp.

³⁴ Eiropas Komisija, 2021., ES stratēģija par bērna tiesībām, 4. lpp.

³⁵ Tas atspoguļo Ziemeļeiropas, Dienvideiropas, Rietumeiropas un Austrumeiropas skaitļu summu: *International Labour Organization*, 2021, "[Child labour statistical profile: Europe and Central Asia](#)".

izskaustu bērnu darbu Eiropas Savienībā un novērstu jaunu bērnu darba gadījumu parādīšanos, jo īpaši saistībā ar krīzēm;

- AL. tā kā vides problēmas, piemēram, piesārņojums, kontaminēta zeme un nedrošs dzeramais ūdens, apdraud visu bērnu veselību, nesamērīgi ietekmējot tos bērnus, kas dzīvo nabadzībā un neaizsargātos apstākļos; tā kā tiesības uz drošu, neapdraudētu un tīru vidi bērniem un tiesības uz nākotni bez vides piesārņojuma un aizsardzību pret klimata pārmaiņu negatīvo ietekmi varētu stiprināt, dalībvalstīs labāk īstenojot pašreizējo vides *acquis*, kurā ņemti vērā bērniem svarīgi jautājumi;
- AM. tā kā rotaļas ir visefektīvākais dabiskais veids, kā bērni var izzināt sevi un savu sociālo un dabas vidi un izpausties simboliski; tā kā tas ir būtisks pamats viņu kognitīvajai un emocionālajai attīstībai, funkcionālajai autonomijai, dzīvesveida paradumiem, mijiedarbībai ar citiem un konfliktu pārvaldībai; tā kā bērnu līdzdalība sabiedrībā, kultūras dzīvē, atpūtā, brīvajā laikā un sportā tieši veicina viņu labbūtību un palīdz viņiem attīstīties;
- AN. tā kā finansiālie ierobežojumi bērniem no nelabvēlīgām ģimenēm traucē piedalīties neformālās izglītības un ārpuskolas nodarbēs, tādējādi jau agrīnā vecumā palielinot sociālo nevienlīdzību,

Ieguldījumi nevienlīdzības mazināšanā

1. aicina Komisiju un dalībvalstis ievērojami palielināt un nodrošināt ilgtspējīgus un atbilstīgus valsts ieguldījumus politikā, kurai ir tieša un netieša ietekme uz bērnu dzīvi, garantējot vispārējus, iekļaujošus un cenas ziņā pieejamus augstas kvalitātes sabiedriskos pakalpojumus, piemēram, aprūpi, agrīno pirmsskolas izglītību, izglītību, veselības aprūpi, sociālos pakalpojumus, ūdeni un sanitāriju, kā arī vispārēju piekļuvi pienācīgas kvalitātes mājoklim, enerģijai, transportam, pārtikai, kultūras un atpūtas pasākumiem un vieglu un brīvu piekļuvi zaļajām zonām, papildinot šos pakalpojumus ar efektīviem un mērķtiecīgiem risinājumiem, jo īpaši attiecībā uz visneaizsargātākajiem iedzīvotājiem;
2. aicina Komisiju un dalībvalstis visos līmeņos atbalstīt mehānismus, lai nodrošinātu bērnu, ģimeņu, aprūpētāju un pilsoniskās sabiedrības organizāciju jēgpilnu, drošu un iekļaujošu līdzdalību šīs politikas izstrādē, īstenošanā, uzraudzībā un novērtēšanā; uzsver, cik svarīga ir daudznozaru pieeja, kurā visas attiecīgās ieinteresētās personas sadarbojas, lai izstrādātu integrētu stratēģiju nevienlīdzības novēršanai bērībā, nodrošinot bērnu aizsardzības un ģimenes labklājības pakalpojumus, kuriem visvairāk nepieciešami strukturālie ieguldījumi un efektīvi publiskie izdevumi, izmantojot ES un valstu līdzekļus;
3. uzsver, ka sociālās iekļaušanas politikai ir jānodrošina bērnu vispārējā attīstība un katra bērna potenciāla īstenošana saistībā ar viņa fizisko veselību un labbūtību, sociālajām prasmēm, emocionālo attīstību, komunikācijas prasmēm, vispārējām zināšanām un kognitīvo un valodas attīstību;
4. aicina Komisiju un dalībvalstis veicināt kvalitatīvu darbvietu radīšanu ar atvērtiem nodarbinātības veidiem un inovatīviem darba veidiem, kuros stingri ievērotas darba tiesības, nodrošināts pienācīgs un taisnīgs atalgojums un pienācīgi darba apstākļi, kas

garantē piekļuvi sociālajam nodrošinājumam, drošību un veselības aizsardzību darbā, kā arī stabilas koplīgumu slēgšanas sarunas, kas ir izšķiroši svarīgs mehānisms darba ņēmēju tiesību pārstāvībai un aizstāvībai; uzskata, ka šie pasākumi ir nepieciešami arī, lai uzlabotu aprūpes un sociālās jomas profesiju pievilcību un reaģētu uz pašreizējo darbaspēka trūkumu; uzsver, cik svarīgi ir garantēt darba un privātās dzīves līdzsvaru, cita starpā nodrošinot maternitātes, paternitātes, aprūpes un bērna kopšanas atvaļinājumu, kā arī elastīgus darba noteikumus vecākiem un aprūpētājiem, tostarp, piemēram, iespēju saīsināt darba laiku;

5. uzsver, ka mācību pārtraukumi COVID-19 krīzes laikā saasināja nevienlīdzību mācībās; aicina dalībvalstis izveidot papildu īstermiņa mācību programmas, piemēram, vasaras skolas vai vienaudžu sniegtas konsultācijas, lai mazinātu pašreizējās mācību nepilnības, jo īpaši pievēršoties bērniem no neaizsargātām mājsaimniecībām; aicina dalībvalstis iekļaut digitālās prasmes visu izglītības iestāžu mācību programmās un nodrošināt nepieciešamo apmācību un aprīkojumu skolotājiem un skolēniem; aicina dalībvalstis garantēt bērnu tiesības un aizsardzību krīzes laikā, jo īpaši nodrošinot pastāvīgu piekļuvi pamatpakalpojumiem; mudina dalībvalstis novērtēt iepriekšējo krīžu laikā pieņemto pasākumu efektivitāti, lai sagatavotu virkni pasākumu, kurus var aktivizēt, pielāgot un mērķtiecīgi īstenot jaunu krīžu gadījumā, ņemot vērā, ka daži pandēmijas laikā veiktie pasākumi (piemēram, darbs no mājām, tiešsaistes mācīšana un sociālā aprūpe/konsultācijas), lai gan tobrīd bija nepieciešami, negatīvi ietekmēja bērnu un viņu ģimeņu sociālās iekļaušanas veicināšanu;
6. atzīst, ka taisnīgās un iekļaujošās sociālās aizsardzības sistēmās, kas jāpielāgo dažādiem ģimeņu veidojumiem un kas saskaņā ar dalībvalstu praksi nodrošina savlaicīgu piekļuvi sociālajai aizsardzībai un pienācīgu atbalstu visiem, tostarp bēgļu un migrantu bērniem un viņu ģimenēm, ģimenes un bērnu pabalstiem ir izšķiroša nozīme, jo īpaši neaizsargātām mājsaimniecībām; aicina dalībvalstis palielināt informētību par tiesībām saņemt sociālos pabalstus, vienkāršot administratīvās procedūras un atvieglot piekļuvi tām, lai risinātu problēmu, kas saistīta ar sociālo pabalstu nepietiekamu izmantošanu, vienlaikus apkarojot aizspriedumus un stereotipus par nabadzību;
7. aicina ES budžeta lēmējinstiucijas izmantot gaidāmo daudzgadu finanšu shēmas (DFS) 2021.–2027. gadam vidusposma pārskatu, lai stiprinātu un labāk izmantotu ESF+, Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas atbalsta fondu vistrūcīgākajām personām, Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, *InvestEU*, kā arī Atveseļošanas un noturības fondu, lai stiprinātu struktūrpolitiku un sociālo atbalstu bērniem un ģimenēm, vienlaikus ņemot vērā nabadzības daudznozaru specifiku; atkārtoti aicina steidzami palielināt finansējumu Garantijai bērniem, 2021.–2027. gadam paredzot īpašu budžetu vismaz 20 miljardu EUR apmērā; uzstāj, ka šis īpašais budžets jāiekļauj pārskatītajā DFS un pastiprinātajā ESF+; aicina Komisiju darīt pieejamus, savukārt dalībvalstis — pilnībā izmantot — visus pieejamos resursus Garantijas bērniem efektīvai īstenošanai, tostarp ESF+, *ReactEU* un ANM; uzsver, ka šo līdzekļu izmantošanai jābūt pārredzamai un ka plānošanā, īstenošanā un novērtēšanā jāiesaista pilsoniskā sabiedrība un attiecīgās ieinteresētās personas; atkārtoti aicina visas dalībvalstis vismaz 5 % no saviem ESF+ resursiem piešķirt mērķtiecīgām darbībām un strukturālām reformām bērnu nabadzības apkarošanai; uzsver, ka šis ir tikai minimālais sliekšnis un ka dalībvalstis tiek mudinātas bērnu nabadzības apkarošanai izmantot lielāku ESF+ daļu;

8. uzsver, ka ES fondi ir sarežģīti pārvaldāmi, kas padara tos nepieejamus organizācijām ar mazākiem tehniskajiem resursiem; uzsver, ka elastīgākas un vienkāršākas pārvaldības procedūras un ieguldījumi tehniskajā palīdzībā tur, kur tā ir nepieciešama, var palīdzēt palielināt iespējas cilvēkiem un iesaistīt vairāk organizāciju, kas atbalsta bērnus un jauniešus; uzsver, ka saskaņā ar ESF+ regulu³⁶ līdzfinansējuma likmei vistrūcīgāko personu atbalstam jābūt 90 %, lai šim finansējumam varētu vieglāk piekļūt programmas un darbības, kas paredzētas, lai palīdzētu šīm iedzīvotāju grupām izkļūt no nabadzības;
9. uzsver, ka vispārēja ilgtermiņa politika nodrošina labāku aizsardzību pret daudzajiem nabadzības un sociālās atstumtības cēloņiem, nodrošinot strukturālus risinājumus, kurus vajadzības gadījumā var papildināt ar tūlītējiem, vienreizējiem vai pagaidu mērķtiecīgiem atbalsta pasākumiem, kas palīdz stiprināt ģimeņu izturētspēju un autonomiju un apmierina viņu bērnu vajadzības;
10. aicina dalībvalstis pievērst lielāku uzmanību vispārējas piekļuves pieejamībai sabiedriskajiem pakalpojumiem attālos reģionos, lai samazinātu atšķirības starp dažādu reģionu attīstības līmeņiem un piedāvātu visiem bērniem vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīvai izglītībai, infrastruktūrai un veselības aprūpei;
11. aicina dalībvalstis īstenot tiesību aktus, kas aizsargā vai stiprina maternitātes, paternitātes un vecāku tiesības, ļaujot panākt efektīvāku darba un privātās dzīves līdzsvaru un vienlīdzīgāku aprūpes un mājas darbu sadali, dodot sievietēm iespēju atgriezties darbā pēc grūtniecības un dzemdību atvaļinājuma un paredzot pienācīgu laiku un atbilstīgas iespējas barot bērnu ar krūti pēc atgriešanās darbā; aicina dalībvalstis nodrošināt strukturālus ieguldījumus viegli pieejamās medicīnas iestādēs, lai stiprinātu kvalitatīvu pirmsdzemdību un pēcdzemdību aprūpi; uzsver, ka šo tiesību aktu stiprināšana var ievērojami pastiprināt cīņu pret diskrimināciju dzimuma dēļ un pret diskrimināciju darba samaksas ziņā;
12. atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu regulai par vecāku statusa atzīšanu starp dalībvalstīm; aicina Padomi to ātri pieņemt; atgādina, ka vecāku tiesību sadrumstalotība visā ES rada ekonomisku, juridisku un emocionālu slogu bērniem un viņu ģimenēm un ir pretrunā principam "bērna labākās intereses";
13. aicina dalībvalstis izveidot konsultāciju struktūras, lai atbalstītu ģimenes un nodrošinātu tiesu pieejamību bērniem; aicina Komisiju un dalībvalstis veicināt uz ģimeni vērstu bērniības politiku un iesaistīšanos, pievēršot uzmanību ģimeņu vajadzībām un vēlmēm, lai tādējādi veicinātu sabiedrības kohēziju;
14. uzsver, ka, lai novērstu bērnu nabadzību un sociālo atstumtību, ir jāpieņem dzīves cikla pieeja, kas paredz arī nabadzības riska pārmantošanas no paaudzes paaudzē pārtraukšanu un atspoguļo dažādās agrīnās bērniības, vēlākās bērniības un pusaudža gadu vajadzības, nosakot to nelabvēlīgo faktoru skaitu, kuriem vienlaikus ir pakļauts katrs bērns, un tādējādi apzinot tos bērnus, kas dzīvo visnelabvēlīgākajos apstākļos, kā arī mērot ne tikai monetāro nabadzību, bet arī daudzdimensiālo trūkumu; aicina dalībvalstis apzināt bērnus, kuri ir pakļauti lielākam nabadzības un sociālās atstumtības riskam un kurus skar dzīves dārdzības krīze, tostarp bērnus visneaizsargātākajās situācijās, lai

---

³⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1057 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko izveido Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+) un atceļ Regulu (ES) Nr. 1296/2013 (OV L 231, 30.6.2021., 21. lpp.).

nodrošinātu viņiem faktisku un brīvu piekļuvi augstas kvalitātes pamatpakalpojumiem, piemēram, pirmsskolas izglītībai un aprūpei, izglītībai un nodarbēm skolā, veselības aprūpei, kā arī vienai veselīgai maltītei katrā mācību dienā un faktiskai piekļuvei veselīgam uzturam un atbilstīgam mājoklim; aicina Komisiju nekavējoties izstrādāt vērienīgu ES integrētu nabadzības apkarošanas stratēģiju;

15. aicina Komisiju saistībā ar Eiropas pusgada (EP) ikgadējiem ekonomikas un sociālās politikas koordinēšanas cikliem ieteikt reformas, kas veicinātu sociālo iekļaušanu un nevienlīdzības mazināšanu, stiprinot sabiedriskos pakalpojumus un Eiropas, valstu un reģionālā līmenī iesaistot sociālos partnerus valsts reformu programmu, valstu ziņojumu un konkrētām valstīm adresētu ieteikumu izstrādē un īstenošanā; aicina ES uzraudzīt bērnu nabadzības rādītāju attīstības tendences, lai visām dalībvalstīm varētu sniegt attiecīgu informāciju šīs problēmas risināšanai; turklāt uzsver, ka sabiedrisko pakalpojumu samazināšana dažās dalībvalstīs ir mazinājusi sociālo un darba tiesību ievērošanu; aicina dalībvalstis palielināt ieguldījumus profesionālās aprūpes pakalpojumu piekļūstamībā, lai samazinātu neformālo aprūpētāju slogu un nodrošinātu atbilstību minimālajiem aprūpes kvalitātes standartiem; uzskata, ka nepietiekami ieguldījumi bērnu atbalsta politikā ir Konvencijā par bērna tiesībām noteikto starptautisko saistību nepildīšana;
16. pauž nožēlu par Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānā izvirzīto bērnu nabadzības samazināšanas mērķrādītāju nepietiekamo vērienīgumu un norāda, ka ar to nepietiks, lai no nabadzības izkļūtu visi neaizsargātie bērni; uzsver, ka saistībā ar COVID-19 ietekmi, karu Ukrainā un dzīves dārdzības krīzi vajadzīgi vērienīgāki mērķi; pauž nožēlu, ka tikai 19 dalībvalstis ir noteikušas bērnu nabadzības samazināšanas valsts mērķrādītājus, kas jāsasniedz līdz 2030. gadam; aicina dalībvalstis pieņemt vērienīgus mērķrādītājus bērnu nabadzības samazināšanai, lai to izskaustu;
17. uzsver, ka ES ir jāievieš sociālās konverģences sistēma, lai atklātu un koriģētu sociālo nelīdzsvarotību, vienlaikus novērtējot bērniem paredzēto politiku un nodrošinot Eiropas sociālo tiesību pīlāra efektīvu īstenošanu, kā arī rezultātu pārskata sistēmu; aicina sociālās konverģences sistēmas īstenošanas rezultātus atspoguļot konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos;

Spēcīga valsts politika nevienlīdzības mazināšanai

18. ņemot vērā, ka visā Savienībā ir sarežģīti piekļūt pirmsskolas izglītībai un aprūpei, uzsver nepieciešamību palielināt ieguldījumus iekļaujošos un kvalitatīvos pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumos, neatstājot novārtā bērnus vecumā no 0 līdz 3 gadiem un bērnus no ekonomiski un sociāli nelabvēlīgām ģimenēm, tādējādi sniedzot vai atbalstot publisku un vispārēju reakciju jau pašā izglītības procesa sākumā un garantējot vienlīdzīgu konkurences apstākļus un vienlīdzīgu piekļuvi izglītībai visām personām; uzsver, ka visā ES ir jābūt pietiekamam skaitam vienlīdz pieejamu bērnu aprūpes pakalpojumu; pauž nožēlu par to, ka Komisijas priekšlikumu nodrošināt, ka vismaz 50 % bērnu, kas jaunāki par trim gadiem, var piedalīties pirmsskolas izglītībā un aprūpē, Padome ir samazinājusi līdz 45 %;
19. uzsver nepieciešamību uzlabot pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumu kvalitāti, nodrošinot atbilstīgus finanšu un cilvēkresursus un atbilstīgu pedagoģisko apmācību

darbiniekiem, sniedzot zināšanas bērnu psiholoģijā un bērnu hronobioloģijā, lai nodrošinātu bērnu vispārējo attīstību; uzsver, ka, lai panāktu šo uzlabojumu, dalībvalstīm ir jānodrošina, lai šiem darbiniekiem būtu pienācīgas algas un karjeras izaugsmes iespējas;

20. aicina dalībvalstis atvieglot piekļuvi pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumiem, piemēram, informējot vecākus par pieejamām vietām vai palīdzot neaizsargātām ģimenēm izpildīt administratīvās procedūras, un pielāgot šos pakalpojumus faktiskajai situācijai darba tirgū; atgādina par dalībvalstu pienākumu nodrošināt vispārēju piekļuvi publiskajiem bērnu aprūpes pakalpojumiem; norāda, ka gadījumos, kad šāda piekļuve nav pietiekama, privātām, mājās izvietotām un kooperatīvām iestādēm vajadzētu būt iespējai papildināt publiskos pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumus ar nosacījumu, ka tie pilnībā atbilst vieniem un tiem pašiem bērnu vispārējās attīstības kvalitātes standartiem;
21. aicina dalībvalstis nodrošināt, ka visiem bērniem jebkurā vecumā ir pieejama formāla un neformāla, publiska, iekļaujoša un kvalitatīva izglītība, tostarp ārpusskolas nodarbes, kas veicina viņu emocionālo, sociālo, kognitīvo un fizisko attīstību; aicina dalībvalstis, ņemot vērā vajadzības, izveidot atbilstīgu skolotāju un skolēnu attiecību, nodrošinot bērnu drošību un labklājību, maksimāli palielinot izglītības sistēmu ietekmi uz vienlīdzīgu iespēju radīšanu un pārtraucot paaudzēs nostiprinātos atstumtības ciklus;
22. uzsver, cik svarīgi ir ieguldījumi valsts un bezmaksas izglītībā, kas nodrošina individualizētu pieeju bērniem no neaizsargātākām sociālajām grupām; uzsver, ka šāda pieeja būtu jāattīsta sadarbībā starp skolotājiem, sociālajiem darbiniekiem un izglītības speciālistiem, ģimenēm un kopienām; aicina Komisiju un dalībvalstis cīnīties pret skolu segregāciju un izstrādāt politikas virzienus, stratēģijas un instrumentus iekļaujošas izglītības veicināšanai; norāda, ka ļoti nedaudzās un īpašās situācijās, piemēram, smagas invaliditātes gadījumos, bērniem var būt jāpiedāvā specializētas nodarbības vai skolas, vienlaikus uzsverot, ka diskriminācijas un atstumtības riska dēļ, kas saistīti ar specializētām nodarbībām vai skolām, šādi pasākumi būtu jāizmanto kā galējais līdzeklis; aicina Komisiju un dalībvalstis jo īpaši visām personām ar invaliditāti nodrošināt piekļuvi iekļaujošai un kvalitatīvai izglītībai, lai atvieglotu grūtības, ar kurām šīs personas saskaras;
23. norāda uz pieredzi, kas gūta dažās dalībvalstīs, kurās mācību grāmatas un mācību materiālus, kā arī skolas transportu un veselīgas maltītes, izglītojošus un ar kultūru saistītus izbraukumus un uzraudzību nodrošina bez maksas; iesaka šo sistēmu attiecināt uz visām dalībvalstīm, lai nodrošinātu vienlīdzīgu piekļuvi izglītībai un sniegtu finansiālu atbalstu visneaizsargātākajām ģimenēm, kas tām ir tik ļoti nepieciešams; aicina dalībvalstis apmainīties ar paraugpraksi par šo pieredzi un programmām; iesaka dalībvalstīm skolā nodrošināt piekļuvi veselīgām bezmaksas maltītēm vismaz bērniem neaizsargātā situācijā, nepieļaujot stigmatizāciju vai tiešu vai netiešu diskrimināciju; uzsver, ka bērniem, kuriem nepieciešama palīdzība, būtu jāsaņem arī bezmaksas maltītes ekvivalents dienās, kad viņi neapmeklē skolu;
24. aicina dalībvalstis garantēt vispārēju piekļuvi publiskai, cenas ziņā pieejamai un kvalitatīvai mātes, jaundzimušā un bērna veselības aprūpei, tostarp primārajai profilaksei, imunizācijas programmām un primārajai aprūpei, diagnostikai, ārstēšanai un

rehabilitācijai un visdažādākajiem medicīniskajiem un terapeitiskajiem speciālistiem, garantējot sievietēm tiesības uz seksuālo un reproduktīvo veselību, maternitātes aprūpi un mājas vizītēm pirmsdzemdību un pēcdzemdību aprūpes periodā, kā arī neatkarīgi no vecāku etniskā, sociālā vai administratīvā statusa nodrošinot piekļuvi ģimenes ārstiem, medmāsām, zobārstiem, uztura speciālistiem, logopēdiem, oftalmologiem, ģimenes konsultāciju dienestiem, psihologiem un citiem garīgās veselības speciālistiem; uzsver bērnu vakcinācijas nozīmīgumu un nepieciešamību cīnīties pret dezinformāciju attiecībā uz vakcinācijas priekšrocībām; pauž bažas par pastāvīgo zāļu trūkumu bērniem un aicina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt svarīgu pediatrijā lietojamu primārās aprūpes zāļu pietiekamu ražošanu un krājumu veidošanu;

25. aicina dalībvalstis izveidot izglītības, veselības aprūpes un sociālo dienestu partnerības, lai atvieglotu aprūpes un atbalsta pieejamību bērniem, kuriem tas ir nepieciešams, piemēram, tieši skolā nodrošinot bērniem regulāras dzirdes un redzes pārbaudes; aicina dalībvalstis veicināt informācijas apmaiņu starp dažādiem sociālajiem, izglītības un veselības aprūpes dienestiem par bērnu attīstības vajadzībām, iepriekš saņemot vecāku piekrišanu, vienlaikus nodrošinot bērnu un viņu ģimeņu tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību un bērna interešu ievērošanu;
26. aicina dalībvalstis pienācīgi izstrādāt, finansēt un īstenot valsts stratēģijas, lai nodrošinātu, ka bērniem un viņu ģimenēm ir pieejama veselīga pārtika par pieņemamu cenu; atgādina, ka ilgstoša ierobežota piekļuve svaigai, cenas ziņā pieejamai un veselīgai pārtikai rada veselības problēmas, jo īpaši māsaimniecībām ar zemiem ienākumiem un neaizsargātām personām, kas dzīvo slikti savienotās vietās ar nepietiekamu pakalpojumu nodrošinājumu; mudina dalībvalstis savās sabiedrības veselības stratēģijās iekļaut veselīgas pārtikas aspektu, veicinot uztura dažādošanu un vajadzības gadījumā uztura bagātinātājus, lai pasargātu bērnus no nepietiekama uztura vai uztura nepietiekamības negatīvās ietekmes; aicina rīkoties, lai stimulētu veselīgas un cenas ziņā pieejamas pārtikas pieejamību, vienlaikus atturot bērnus un pusaudžus no tādas pārtikas un dzērienu patēriņa, kuri satur daudz cukura un veicina aptaukošanos;
27. aicina dalībvalstis nodrošināt un stiprināt netraucētu sadarbību un pienācīgu finansiālo atbalstu specializētām nevalstiskajām organizācijām, kas sniedz pārtikas atbalstu, kā arī pastiprināt sadarbību ar attiecīgajām publiskā un privātā sektora struktūrām, lai efektīvāk novērstu pašreizējās krīzes ekonomiskās sekas un labāk atbalstītu skartās ģimenes; uzsver, ka steidzami jāpievērš uzmanība pašreizējai pārtikas palīdzības krīzei, ar ko saskaras gan attiecīgās struktūras, gan ekonomiski neaizsargātas ģimenes un viņu bērni; aicina dalībvalstis apmainīties ar zināšanām un pieredzi par atbalstu vecāku nodarbinātībai, izmantojot ES Savstarpējās mācīšanās programmu;
28. uzskata, ka Komisijas garīgās veselības stratēģijā un valstu rīcības plānos nav pietiekami ņemtas vērā psiholoģiskās grūtības, kas izriet no nabadzības un sociālās atstumtības; aicina dalībvalstis atbalstīt neaizsargātas ģimenes, izmantojot individualizētus un pielāgotus sociālos pakalpojumus, garīgās veselības un psihosociālo atbalstu;
29. pieņem zināšanai Komisijas 2022. gada 11. maija paziņojumu "Digitāla desmitgade bērniem un jauniešiem. Jaunā Eiropas stratēģija "Bērniem labāks internets"" un aicina

īstenot visaptverošu politiku, kuras mērķis ir aizsargāt bērnu garīgo veselību no tiešsaistes satura pārmērīgas iedarbības un pārmērīga patēriņa;

30. aicina Komisiju un dalībvalstis aktīvi veicināt barošanu ar krūti saskaņā ar PVO ieteikumiem;
31. atzinīgi vērtē personu ar invaliditāti tiesību stratēģiju 2021.–2030. gadam kā konkrētu veidu, kā personām ar invaliditāti nodrošināt vienlīdzīgas tiesības un pilnvērtīgu līdzdalību sabiedrībā; uzsver nepieciešamību nodrošināt, ka, izstrādājot, īstenojot un uzraugot ES politiku un iniciatīvas, pienācīgi tiek ņemta vērā invaliditāte, jo īpaši šķēršļi un problēmas, ar ko saskaras bērni; aicina Komisiju ātrāk izstrādāt priekšlikumu³⁷ par izcilības sociālo pakalpojumu sistēmu personām ar invaliditāti un nodrošināt, ka šī sistēma arī uzlabo bērnu ar invaliditāti un bērnu, kuru vecākiem ir invaliditāte, piekļuvi izcilības sociālajiem pakalpojumiem; uzsver, ka, lai novērstu nevienlīdzību un sociālās integrācijas trūkumu, bērniem, kuriem nepieciešama aprūpe un kuriem ir invaliditāte un/vai kognitīvi traucējumi, ir nepieciešami īpaši un mērķtiecīgi pasākumi, jo īpaši krīzēs, kā arī īpaši izglītības un aprūpes pakalpojumi;
32. aicina dalībvalstis izstrādāt īpašus pasākumus, lai atbalstītu vecākus ar invaliditāti un bērnu ar invaliditāti vecākus, un nodrošināt pieejamu informāciju par pieejamo atbalstu; atzīst uz ģimeni vērstas agrīnās bērnības intervences priekšrocības un aicina Komisiju un dalībvalstis to integrēt visās attiecīgajās politikas jomās, piemēram, bērnu tiesību un personu ar invaliditāti aizsardzības politikā, un šajā jomā veicināt informācijas un paraugprakses apmaiņu; aicina Komisiju un dalībvalstis, plānojot pasākumus, iekļaut invaliditātes aspektu un pilnvērtīgi apspriesties ar personām ar invaliditāti un tās pārstāvošajām organizācijām, lai nodrošinātu pienācīgu dzīves līmeni un personu ar invaliditāti sociālo aizsardzību, jo īpaši krīzēs un pārkārtošanās procesā;
33. aicina dalībvalstis uzlabot sociālo pakalpojumu un sociālās aizsardzības efektivitāti, tostarp novēršot darba ņēmēju nepietiekamību un ieguldot viņu profesionālajā attīstībā, izmantojot tālākizglītības iespējas, kā arī nodrošinot pienācīgu atalgojumu un pienācīgus darba apstākļus;
34. aicina Komisiju un dalībvalstis iespējami plašāk izmantot Eiropas Garantiju bērniem kā sociālu risinājumu, kas veicina to bērnu un ģimeņu sociālo integrāciju un iekļaušanu, kuri cieš no nabadzības un sociālās atstumtības, jo īpaši no noteiktām mērķgrupām un visattālākajos reģionos; uzsver, ka pieejamie līdzekļi ir acīmredzami nepietiekami, lai risinātu esošās strukturālās problēmas, kuras ir saasinājušas secīgu krīžu kumulatīvā ietekme un publisko investīciju trūkums; aicina Komisiju un dalībvalstis palielināt ieguldījumus un stiprināt bērnu aizsardzības sistēmas un sociālās labklājības dienestus, nodrošinot iespēju ātri īstenot Garantiju bērniem saistībā ar jaunām krīzēm un pieaugošo to bērnu³⁸ skaitu, kuriem tā ir nepieciešama;
35. atkārtoti aicina tās dalībvalstis, kuras vēl nav publicējušas Eiropas Garantijā bērniem paredzētos valsts rīcības plānus, to darīt, lai bērni, kuriem nepieciešams atbalsts, varētu

³⁷ Eiropas Komisija, "[Check progress on the Strategy for the Rights of Persons with Disabilities](#)", 2022. gada maijs.

³⁸ *Save the Children Europe*, 2023, "[Guaranteeing Children's Future: How COVID-19, cost-of-living and climate crises affect children in poverty and what governments in Europe need to do](#)".

nekavējoties to izmantot; aicina dalībvalstis regulāri pārskatīt un atjaunināt savus valsts rīcības plānus, pildīt savu politisko apņemšanos ar visaptverošām, vērienīgām darbībām un ieviest uzraudzības un novērtēšanas sistēmas, nosakot skaidrus, daudznozaru un salīdzināmus rādītājus, ieguldot efektīvā un iedarbīgā datu vākšanā un konkrētākos mērķrādītājos un atspoguļojot mērķus, kas izvirzīti Garantijā bērniem; aicina dalībvalstis nodrošināt saskaņotību un sinerģiju starp Eiropas Garantiju bērniem kā nabadzības apkarošanas stratēģiju un pastiprināto Garantiju jauniešiem kā aktīvu darba tirgus politiku, lai aptvertu visu vecuma posmu no dzimšanas līdz pilngadībai;

36. aicina Komisiju un dalībvalstis palielināt sociālo atbalstu, kas īpaši paredzēts vecākiem, kuri ir bezdarbnieki vai pakļauti strādājošo nabadzībai, jo īpaši garantējot minimālos ienākumus; aicina Komisiju, ievērojot subsidiaritātes principu, ierosināt pamatdirektīvu par minimālo ienākumu, kurā būtu noteikti kopēji minimālie standarti un metodika, lai garantētu pieejamas, veicinošas un atbilstīgas minimālā ienākuma shēmas;
37. uzsver tiesības uz ērtu, izmaksu ziņā pieejamu, iekļaujošu, energoefektīvu un kvalitatīvu mājokli, kas atbilst bērnu un viņu ģimeņu vajadzībām un nodrošina labbūtību, privātumu un dzīves kvalitāti; pauž nožēlu par mājokļu politiku, kas izraida ģimenes no vairāku dalībvalstu pilsētām, kropļojot sabiedriskās dzīves mehānismus un vājinot primārā atbalsta tīklus, tādējādi palielinot bērnu atstumtību; aicina dalībvalstis veicināt tādu valsts mājokļu politiku, kas novērš spekulācijas ar īpašumu, iegulda sociālos un ilgtermiņos mājokļos un garantē šīs tiesības; aicina Komisiju izstrādāt vērienīgu plānu, lai apmierinātu visu ES iedzīvotāju mājokļu vajadzības, atbalstītu sociālo mājokļu attīstību, vienlaikus padarot pieejamākas mājokļu subsīdijas, un līdz 2030. gadam izskaustu bezpajumtniecību, izmantojot preventīvas un uz mājokļiem vērstas stratēģijas; atgādina, ka dzīvojamā fonda pasliktināšanās, kas ietekmē energoefektivitāti, un pieaugošās enerģijas cenas bērnus un viņu ģimenes padara neaizsargātus;
38. aicina dalībvalstis novērtēt inflācijas un dzīves dārdzības pieauguma ietekmi uz dažādām sociālekonomiskajām grupām, lai izstrādātu mērķtiecīgus pasākumus visneaizsargātākajām māsaimniecībām, jo īpaši attiecībā uz pārtiku, enerģiju, transportu, interneta pieslēgumu un citām pirmās nepieciešamības precēm, ņemot vērā bērnu un dzimumu aspektu, lai samazinātu dzīves dārdzības pieauguma ietekmi uz bērniem un viņu ģimenēm un to novērstu finansiāli; aicina dalībvalstis izstrādāt mērķtiecīgus pasākumus, lai novērstu šo ietekmi un veicinātu sociālo pabalstu un algu pielāgošanu inflācijai;

Diskriminācijas un sociālās atstumtības novēršana

39. nosoda visu veidu vardarbību, ļaunprātīgu izmantošanu, ekspluatāciju un nolaidību, arī tiešsaistē, attiecībā uz bērniem, kā arī vardarbību pret sievietēm, vardarbību ģimenē un vardarbību dzimuma dēļ; aicina dalībvalstis izstrādāt, stiprināt un īstenot integrētas, bērniem un citiem cietušajiem paredzētas profilakses un aizsardzības sistēmas, lai izskaustu vardarbību, ļaunprātīgu izmantošanu un nolaidību; uzsver, ka šīs sistēmas būtu jāizstrādā sadarbībā ar visiem attiecīgajiem publiskajiem dienestiem (tostarp skolām un veselības aprūpes iestādēm), kas aizsargā bērnus, dod viņiem iespējas un veicina bērnu interešu ievērošanu, lai tie varētu ātri reaģēt; aicina dalībvalstis pievērst īpašu uzmanību vardarbībai bērnu vidū, tostarp kibervardarbībai un iebiedēšanai, kā arī

apmainīties ar paraugpraksi šajā jomā, lai izstrādātu efektīvus risinājumus ar mērķi novērst negatīvas sekas bērniem;

40. nosoda visu veidu diskrimināciju; uzsver, ka diskriminācija tieši ietekmē bērnus un viņu ģimenes, kavējot piekļuvi darba tirgum, mājokļiem un pamatpakalpojumiem; aicina Komisiju un dalībvalstis palielināt sabiedrības informētību, lai izbeigtu bērnu un neaizsargātu ģimeņu stigmatizāciju, stereotipus un sociālo atstumtību, lai cilvēki saprastu, ka ģimenēm var nebūt kontroles pār apstākļiem, kas viņus padara neaizsargātus;
41. pauž nožēlu par to, ka nabadzības cikls romu ģimenēs bieži vien ir cēlonis tam, ka sociālās aizsardzības iestādēs nokļūst pārāk liels skaits romu bērnu salīdzinājumā ar citiem bērniem; uzsver, ka romu bērni un viņu ģimenes bieži vien ir pirmie, kas cieš krīzes laikā; aicina Komisiju un dalībvalstis, īstenojot Garantiju bērniem, pievērst īpašu uzmanību īpašajām problēmām, ar kurām saskaras romu bērni, kuri bieži vien piedzīvo galēju nabadzību, atstumtību un diskrimināciju visās dzīves jomās; aicina dalībvalstis, īstenojot ES stratēģisko satvaru romu jautājumos, piešķirt prioritāti efektīviem pasākumiem un īpašām darbībām, kas uzlabotu ģimenes stāvokli un dzīves apstākļus, bērnu veselību un labklājību, kā arī pirmsskolas izglītošanu un veicinātu atbildīgu bērnu audzināšanu;
42. uzsver, ka ir jāiegulda līdzekļi bēgļu un migrantu bērnu, jo īpaši nepavadītu nepilngadīgo un bezvalstnieku bērnu un viņu ģimeņu, atbalstam un turpmākai rīcībai, kā arī jānodrošina pietiekami un kvalificēti aprūpētāji, kvalitatīvas izmitināšanas vietas un viesmīlīgas kopienas, lai mazinātu nevienlīdzību un veicinātu bērnu un viņu ģimeņu sociālo integrāciju; uzsver nepieciešamību nodrošināt, ka visi attiecīgie politikas virzieni un lēmumi ir saskaņoti ar ES stratēģiju par bērnu tiesībām; iesaka ar nepavadītu bērnu un gados jaunu patvēruma meklētāju iekļaušanas procesu samazināt institucionalizācijas izmantošanu;
43. iesaka dalībvalstīm izstrādāt proaktīvu sociālo politiku, lai novērstu bērnu institucionalizācijas pamatcēloņus, nodrošinot, ka bērnu institucionalizācija nenotiek nabadzības un atstumtības dēļ; aicina dalībvalstis nodrošināt, ka bērnu un jauniešu institucionalizāciju izmanto tikai kā galējo līdzekli, un rīkoties, lai bērnus un jauniešus varētu ievietot alternatīvās aprūpes sistēmās, tādējādi atvieglojot pāreju no institucionālās aprūpes uz aprūpi ģimenē un sabiedrībā, pilnībā ievērojot saistības, kas noteiktas ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām, ANO Konvencijā par bērna tiesībām un citos svarīgākajos cilvēktiesību instrumentos;
44. aicina dalībvalstis pievērst īpašu uzmanību bērnu darba problēmām Eiropā un novērtēt, kā budžeta samazinājums izglītībai un apmācībai, kā arī sociālajai politikai un ģimeņu atbalstam varētu ietekmēt bērnu darbu; šajā ziņā atzinīgi vērtē ieteikumus³⁹ izskaust bērnu darba cēloņus; aicina dalībvalstis garantēt, ka darba inspekcijām ir pietiekami līdzekļi, lai vāktu datus, uzraudzītu bērnu darbu un veiktu preventīvus un korektīvus pasākumus;

---

³⁹ ILO–UNICEF, 2021, "Child Labour: Global estimates 2020, trends and the road forward".

45. aicina dalībvalstis un Komisiju aktīvi piedalīties cīņā pret bērnu tirdzniecību jebkāda veida izmantošanas nolūkā, tostarp darbam, piespiedu laulībām, nelikumīgai adopcijai, nelikumīgām darbībām un seksuālai izmantošanai;

Katra bērna tiesības uz tīru, veselīgu un ilgtspējīgu vidi, līdzdalību un rotaļām

46. uzsver, ka vides piesārņojums un klimata pārmaiņas nesamērīgi ietekmē grupas ar zemākiem ienākumiem un ka tādēļ šiem cilvēkiem biežāk rodas ar veselību saistītas problēmas, samazinās paredzamais dzīves ilgums un samazinās bērnu iespējas turpmākajā dzīvē; uzsver, cik svarīgi ir pielāgot dzīves, aprūpes un izglītības iestādes klimata krīzēm un šīs problēmas risināšanā integrēt uz bērniem vērstu pieeju, cita starpā šo iestāžu iesaistīšanos saistītajās darbībās un klimatiskās pārkārtošanās procesā nepieciešamo prasmju apguvi; aicina dalībvalstis, izstrādājot klimatadaptācijas plānus, ņemt vērā iepriekš minēto un iekļaut konkrētus risinājumus bērniem un jauniešiem, nodrošinot, ka tiek ievērotas tiesības uz drošu, neapdraudētu un tīru vidi, un nodrošinot jaunākās paaudzes informētību;
47. uzsver tiesības uz kultūru, sportu un atpūtu, kā arī piekļuvi atklātām telpām un veselīgu vidi visiem bērniem, kā noteikts *UNCRC*; aicina dalībvalstis veicināt piemērotas ārpuskolas un brīvā laika nodarbes, kas visiem bērniem neatkarīgi no sociālekonomiskās izcelsmes un ģimenes stāvokļa ļautu pavadīt laiku pēc skolas un brīvdienās nodarboties ar to, kas veicina fizisko un garīgo attīstību; mudina dalībvalstis izmantot pieejamos Eiropas fondus, lai veicinātu bērnu no nelabvēlīgām mājāsaimniecībām vienlīdzīgu dalību ārpuskolas un brīvā laika nodarbēs; aicina dalībvalstis izstrādāt politiku, kas vecākiem dotu iespēju visu bērniību, jo īpaši agrā bērnībā, atbalstīt bērnu nodarbes ārpus bērnu aprūpes iestādes;
48. uzsver, cik svarīga ir pastiprināta ES stratēģija sportam, kas mudina bērnus un jauniešus neatkarīgi no sociālekonomiskās izcelsme piedalīties sportā, fiziskajā audzināšanā un nodarbēs brīvā dabā neatkarīgi no vecuma un fiziskās sagatavotības līmeņa; uzsver sporta centrālo lomu bērnu veselības noturības uzlabošanā un hronisko slimību profilaksē; atkārtoti uzsver, ka komandu sports ir sociālās iekļaušanas virzītājspēks;
49. iesaka Komisijai un dalībvalstīm izstrādāt vadlīnijas, lai atbalstītu bērnu līdzdalību politikas sagatavošanā, ieviešot mehānismus, kas veicina bērnu līdzdalību tādu lēmumu pieņemšanā, kuri ietekmē viņu dzīvi, un ļautu viņiem un mudinātu viņus paust informācijā pamatotu viedokli, nodrošinot, ka šie viedokļi tiek atspoguļoti svarīgākajos lēmumos, kas ietekmē bērnus;
50. iesaka Komisijai un dalībvalstīm savā politikā attiecībā uz bērniem vai politikā, kas ietekmē bērnus, uzsvērt, ka tiesības uz rotaļām un atpūtas pasākumiem ir bērnu vispārējās attīstības strukturāls elements, izveidojot infrastruktūru un programmas, kas atspoguļo šo tiesību nozīmīgumu;

o

o o

51. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai.

PASKAIDROJUMS

Lai nodrošinātu taisnīgāku, vienlīdzīgāku un progresīvāku nākotni, ir būtiski pilnībā attīstīt bērnu spējas, nodrošinot, ka viņi aug veselīgi, zinātkāri, proaktīvi un cieņpilni pret pasauli, kurā viņi dzīvo. Dalībvalstis ir atbildīgas par tādas vispārējas strukturālas politikas izstrādi, kas to garantē, un Eiropas Savienība var sniegt savu ieguldījumu, proti, pārdalot līdzekļus ar mērķi veicināt teritoriālo un sociālo kohēziju, kā arī nosakot īpašas programmas, kas var stimulēt visaptverošus sociālos risinājumus:

politikas, kas stiprina ieguldījumus vispārējā, publiskā un kvalitatīvā izglītībā, kā arī veselības un sociālā nodrošinājuma pakalpojumos; politikas, kas veicina iesaisti sportā un fiziskajā audzināšanā un ļauj izbaudīt dabu un piekļuvi kultūrai; politikas, kas veicina bērnu iesaisti un bērnu un jauniešu pilsonības shēmas; politikas, kas garantē pienācīgu reakciju uz vardarbību; politikas, kas nodrošina ērtus mājokļus; politikas, kas veicina ilgtspējīgu vidi; politikas, kas vērsta uz bērnu neatņemamām tiesībām rotaļāties.

Pirmajiem dzīves gadiem ir izšķiroša ietekme uz bērnu integrētu attīstību, jo viņi šajos pirmajos gados attīsta pamatprasmes.

Ir būtiski ar publiska tīkla palīdzību nodrošināt bezmaksas dienas aprūpi visiem bērniem, kas jaunāki par trim gadiem, novēršot diskrimināciju, ko rada grūtības, ar kurām saskaras daudzas ģimenes, meklējot bērnu aprūpi, tādējādi liekot tām izvēlēties nedrošus risinājumus. Vienlīdz svarīgi ir nodrošināt bezmaksas piekļuvi pirmsskolas iestādēm visiem bērniem no triju gadu vecuma. Izglītības sistēmām visos līmeņos būtu jāveicina universāla kultūra, kas vērsta uz indivīdu integrētu attīstību.

Pat dalībvalstīs, kurās tiesības uz veselību ir nostiprinātas tiesību aktos, daudziem bērniem nav piekļuves pienācīgai veselības aprūpei, jo trūkst pieejamu sabiedrisko pakalpojumu. Ir vajadzīgi ieguldījumi vispārējos un bezmaksas sabiedrības veselības pakalpojumos, kas bērniem garantē sabiedrības veselības aprūpi visās specialitātēs un jebkuros apstākļos.

Pēdējos gados vakcinācijas rādītāji ir samazinājušies, tādējādi apdraudot galveno aizsardzību pret nopietnām slimībām, un tas ir veicinājis tādu slimību atgriešanos, kuras ES uzskatīja par sen izskaustām. Būtu jāveicina kampaņas, lai vērstos pret negativitāti un maldinošu informāciju saistībā ar vakcīnām.

Barošana ar krūti sniedz milzīgu labumu gan bērnu veselīgai attīstībai, gan mātēm. Ir vajadzīga politika, lai veicinātu un padarītu iespējamu barošanu ar krūti, jau sākot no dzimšanas un pirmo sešu mēnešu laikā, kā to ieteikusi PVO, tostarp piešķirot grūtniecības un dzemdību atvaļinājumu un garantējot attiecīgās tiesības, sievietēm atgriežoties darbā.

Ir jāstiprina valsts sociālā nodrošinājuma sistēmas, lai garantētu tādu ģimenes pabalstu un citu pabalstu (neatkarīgi no tā, vai tos palielina Garantija bērniem) universālumu, kas papildina ģimenes ienākumus, piemēram, minimālās algas pabalstus, jo īpaši ģimenēm ar bērniem.

Eiropā katrs piektais bērns ir kāda seksuālas vardarbības veida upuris, un lielākā daļa ļaunprātīgas izmantošanas notiek hipotētiskas uzticības apstākļos, piemēram, ģimenēs vai ar tām saistītās iestādēs. Aptuveni ceturtdaļa cilvēku tirdzniecības upuru ES ir bērni, no kuriem lielākā daļa ir meitenes, kas ir seksuālas izmantošanas upuri.

Visiem bērniem ir tiesības uz aizsardzību pret ļaunprātīgu izmantošanu, vardarbību, bērnu darbu un nevērību. Pētījumi liecina, ka finansiālais spiediens ģimenēs un investīciju trūkums sabiedrisko pakalpojumu jomā pakļauj bērnus lielākam riskam.

Ir vajadzīga politika, lai risinātu nabadzības un sociālās atstumtības strukturālo problēmu. Eiropas Savienībā gandrīz 25 % bērnu ir apdraudēti. Bērniem, kuri aug nabadzībā vai kļūst par sociālās atstumtības upuriem, ir grūtāk gūt panākumus skolā, saglabāt veselību un pilnībā izmantot savu potenciālu vēlākajā dzīvē, tādējādi tas neļauj tiem izrauties no nabadzības un sociālās atstumtības cikla.

Dažādas organizācijas norāda uz tā sauktajiem taupības pasākumiem (būtisks sociālā atbalsta bērniem un ģimenēm samazinājums, bezdarba pieaugums un nestabilu darba līgumu masveida izmantošana, nodokļu palielināšana) kā galveno nabadzības pieauguma cēloni, uzsverot, ka budžeta samazinājumi, reaģējot uz 2008.–2013. gada finanšu krīzi, palielināja nevienlīdzību un veicināja bērnu dzīves apstākļu pasliktināšanos, un ka šos faktorus ir saasinājusi COVID-19 pandēmija, no tās izrietošā inflācija un karš Austrumeiropā.

Bērnu nabadzība ir daudzdimensionāla parādība, kas izriet no ģimenes nabadzības, un tāpēc ir vajadzīgs daudzdimensionāls risinājums, kas noteikti ietver nodarbinātības un darbvietu drošības veicināšanu, algu palielināšanu un ieguldījumus sabiedriskajos pakalpojumos.

Lai bērniem būtu tiesības, arī vecākiem ir jābūt tiesībām. Ne tikai vecākiem ir tiesības būt kopā ar saviem bērniem to dzīves gaitā, bet arī bērniem ir šādas tiesības. Nevar runāt par bērnu tiesībām, ja netiek runāts par vecāku atalgojumu, darba laiku un darba stabilitāti. Tas jo īpaši varētu ietvert pasākumus ar mērķi izskaust nestabilus darba līgumus, neregulētu darba laiku, slikti apmaksātu darbu, zemas algas, algu diskrimināciju, kā arī augstās mājokļa, transporta, bērnu aprūpes, izglītības un veselības aprūpes izmaksas, kas veido ievērojamu daļu no strādājošu ģimeņu ienākumiem.

Ģimenēm ar bērniem ar invaliditāti un vecākiem ar invaliditāti ir lielākas iespējas nonākt nabadzībā un saskarties ar grūtībām iekļauties darba tirgū.

Radīt bērnu vai nē ir izvēle, ko nevar uzspiest nevienam, bet tā ir sociāla funkcija, kas sabiedrībai ir jāatbalsta. Visās sarunās par vecāku un bērnu tiesībām ir jāpievēršas arī jautājumam par maternitātes un paternitātes tiesību neievērošanu. Šīs tiesības jāgarantē grūtniecības laikā un pēcdzemdību periodā, barojot ar krūti, slimības laikā vai kādā citā pamatotā situācijā. Dalībvalstīs spēkā esošie tiesību akti nebūt nav pilnībā īstenoti praksē, jau sākot ar uzņēmumiem un darba vietām. Ir steidzami jāievēro un jāpaplašina šīs tiesības, jo īpaši garantējot grūtniecības un dzemdību un paternitātes atvaļinājumu, nodrošinot pilnas algas izmaksu, vismaz pirmajos sešos bērna dzīves mēnešos.

Bērni, viņu vecāki, audžuģimenes un aprūpētāji ir jāaizsargā no diskriminācijas dzimuma, ādas krāsas, seksuālās orientācijas, valodas, reliģijas vai pārliecības, politisko vai citu uzskatu, nacionālās, etniskās vai sociālās izcelsmes, piederības nacionālajai minoritātei, labklājības, dzimšanas, invaliditātes, vecuma vai jebkāda cita statusa dēļ.

Bērniem ir vajadzīgs laiks: gulēšanai, socializācijai ar ģimeni un draugiem, būt brīvā dabā, integrēties visdažādākajās kultūras, sporta un ar spēlēm saistītās aktivitātēs. Rotaļāšanās ir būtiska izaugsmei un ir viens no tiesību veidiem.

Bērniem ir tiesības būt bērniem, augt veselīgi un laimīgi. Viņu ģimenēm ir tiesības atbalstīt savu bērnu izaugsmi.

ANNEX: LIST OF ENTITIES OR PERSONS FROM WHOM THE RAPPOREUR HAS RECEIVED INPUT

The following list is drawn up under the exclusive responsibility of the rapporteur. The rapporteur has received input from the following entities or persons in the preparation of the report, until the adoption thereof in committee:

Entity and/or person
Erradicar a pobreza
Prochild colab
Confederação Nacional das Associações de Pais
Associação Portuguesa de Famílias Numerosas
Laboratório de Estudos Sociais sobre o nascimento - nascer.pt
Movimento Democrático de Mulheres
ISCTE-IUL
Gabinete Desenvolvimento social da Fundação Nossa Sra do Bom Sucesso
CONFEDERAÇÃO GERAL DOS TRABALHADORES PORTUGUESES - INTERSINDICAL NACIONAL / CGTP-IN
Comissão para a Igualdade entre Mulheres e Homens
UDIPSS Lisboa - União Distrital das Instituições Particulares de Solidariedade Social de Lisboa

28.9.2023

SIEVIEŠU TIESĪBU UN DZIMUMU LĪDZTIESĪBAS KOMITEJAS ATZINUMS

Nodarbinātības un sociālo lietu komitejai

par bērnu un viņu ģimeņu nevienlīdzības mazināšanu un sociālās iekļautības veicināšanu krīzes laikā
(2023/2066(INI))

Atzinuma sagatavotāja: *Ewa Kopacz*

IEROSINĀJUMI

Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Nodarbinātības un sociālo lietu komiteju rezolūcijas priekšlikumā iekļaut šādus ierosinājumus:

1. konstatē, ka krīzes nav dzimumneitrālas, ka sociālā un dzimumu nevienlīdzība visā ES ir saasinājusies vairāku secīgu krīžu rezultātā, piemēram, COVID-19 pandēmijas ietekme, agresijas karš pret Ukrainu, ar klimata pārmaiņām saistītas katastrofas un pašreizējais dzīves dārdzības un enerģijas izmaksu pieaugums, un ka tās ir negatīvi ietekmējušas bērnu un viņu ģimeņu dzīves apstākļus, ienākumus un piekļuvi nodarbinātībai, veselības aprūpei, izglītībai un prasmēm, mājokļiem, pamatprecēm un pakalpojumiem, kā arī aprūpei un sociālajiem pakalpojumiem, tādējādi ietekmējot arī viņu vispārējo labbūtnību;
2. uzskata, ka tā sauktie stingras taupības pasākumi (tostarp sociālā atbalsta bērniem un ģimenēm būtiska samazināšana, bezdarba pieaugums, nestabilas nodarbinātības masveida izmantošana un nodokļu palielināšana) un budžeta samazināšana, reaģējot uz 2008.–2013. gada finanšu krīzi, ir palielinājuši nevienlīdzību un veicinājuši bērnu dzīves apstākļu pasliktināšanos;
3. uzsver, ka pašreizējā dzīves dārdzības krīze ir nopietni apdraudējusi sieviešu iztiku, veselību un labbūtnību, radot risku, ka viņas un viņu ģimenes nevarēs piekļūt mājokļiem, ierobežojot viņu pirkspēju un spēju nodrošināt pārtiku, kā arī palielinot enerģētisko nabadzību, sociālo atstumtību un nevienlīdzību; uzsver, ka sievietes un bērni, kas piedzīvo interseksionālo diskrimināciju, saskaras ar papildu šķēršļiem piekļuvē sociālajiem pamatpakalpojumiem; uzsver, ka īpaša uzmanība jāpievērš tam, lai novērstu aizspriedumu un iesakņojušos stereotipu sekas saistībā ar piekļuvi šiem pakalpojumiem, kā arī novērstu vecāku nabadzības sekas, kas izraisa bērnu nabadzību; uzsver, ka ieguldījumi sieviešu atbalsta pasākumos uzlabo arī viņu bērnu dzīves apstākļus; šajā

sakarā norāda, ka vientuļie vecāki ir pakļauti lielākam krīzes izraisītas nabadzības riskam un, visticamāk, to nodos no paaudzes paaudzē, un ka viena vecāka ģimenēs 85 % gadījumu ģimenes galva ir sieviete; aicina dalībvalstis atbalstīt enerģijas, transporta un citu pirmās nepieciešamības preču cenu uzraudzības pasākumus, lai samazinātu dzīves dārdzības pieauguma ietekmi, jo īpaši uz sievietēm, bērniem un viņu ģimenēm;

4. atgādina, ka COVID-19 pandēmija ir radījusi problēmas bērniem — sevišķi tiem, kas atrodas neaizsargātās situācijās —, izjaucot viņu ikdienas ritmu un sociālos sakarus, un ir saasinājusi jau pastāvošo dzimumu nevienlīdzību, jo īpaši neapmaksāta aprūpes darba un darba un privātās dzīves nelīdzsvarotības pieaugumu, un radījusi dubultu slogu daudzām sievietēm, kurām bieži ir garākas maiņas darbā un kuras veic papildu neformālo aprūpi mājās¹; norāda, ka krīzes laikā sievietes, it sevišķi tās, kuras piedalās darba tirgū, nesamērīgi ietekmē viņu sociālekonomiskie apstākļi, kā tas notika COVID-19 krīzes laikā, kad 42 % sieviešu vecumā no 15 līdz 24 gadiem, 34 % sieviešu vecumā no 25 līdz 39 gadiem un 27–29 % sieviešu vecumā no 40 līdz 54 gadiem un no 55 gadiem un vecākām nebija iespēju veikt apmaksātu profesionālo darbību, kā viņas to vēlējās²; atzīmē, ka nesamērīgi liels slogs gūlās uz sievietēm, kuras strādāja attālināti un kuru dzīvi apgrūtināja nepieciešamība apvienot darbu, bērnu aprūpi un mājsaimniecības pienākumus; uzskata, ka COVID-19 krīzes sekas ietekmēja bezdarba līmeni dalībvalstīs, jo īpaši attiecībā uz sievietēm; tādēļ uzskata, ka, meklējot risinājumus šai situācijai, būtiski ir pievērsties sieviešu nabadzības dimensijai; uzsver, ka tādas krīzes kā COVID-19 pandēmija ir saasinājušas jau pastāvošo nevienlīdzību, arī pakalpojumus saistībā ar seksuālo un reproduktīvo veselību un ar to saistītām tiesībām (*SRHR*), vai ir radījušas kritisku situāciju piekļuvē *SRHR*;
5. uzsver, ka klimata pārmaiņas nesamērīgi ietekmē sievietes, jo viņas mazāk spēj reaģēt uz klimata, dabas un vides katastrofām, ko izraisa nevienlīdzīga piekļuve resursiem, izglītībai, darba iespējām, kā arī dominējošās sociālās un kultūras normas un daudzveidīgā intersekcionalā diskriminācija, ar ko viņas saskaras³; norāda, ka klimata krīze un tās ietekme jau pašlaik saasina šo nevienlīdzību un tā tas būs arī nākotnē;
6. atzīmē, ka centieni izveidot patiesi vienlīdzīgu sabiedrību, tostarp dzimumu līdztiesības politika, krīzes laikā bieži vien ir nepietiekami; aicina dalībvalstis piešķirt prioritāti tādai politikai un ieguldījumiem, kuri vērsti pret šādu krīžu negatīvo ietekmi uz bērniem, sievietēm un viņu ģimenēm, tostarp tādiem, kas nodrošina piekļuvi kvalitatīviem aprūpes, izglītības, veselības aprūpes vai mājokļu pakalpojumiem un aizsargā ar dzimumu saistītā vardarbībā cietušos; uzsver sistemātiskas dzimumu perspektīvas nozīmi šo problēmu un to atšķirīgās ietekmes analīzē un visaptverošu un taisnīgu risinājumu meklēšanā; atzīmē COVID-19 pandēmijas sociālekonomisko ietekmi un no tās izrietošo visu veidu vardarbības pret sievietēm pieaugumu, kā dokumentēts dažādos vairāku dalībvalstu ziņojumos COVID-19 ierobežojumu laikā un pēc tiem, kas atklāja satraucošu vardarbības ģimenē un ar dzimumu saistītas

¹ Eiropas Parlamenta 2022. gada 5. jūlija rezolūcija par virzību uz kopīgu Eiropas rīcību aprūpes jomā (OV C 47, 7.2.2023., 30. lpp.).

² Eiropas Parlamenta Sabiedriskās domas uzraudzības nodaļa, "*Flash Eurobarometer 2022 – Women in times of COVID-19*", 2022. gada marts.

³ Eiropas Parlamenta 2023. gada 15. februāra rezolūcija par ES prioritātēm ANO Sieviešu statusa komisijas 67. sesijā (OV C 342, 6.9.2022., 276. lpp.).

vardarbības, arī fiziskas, psiholoģiskas un kibervardarbības pieaugumu; norāda, ka tas skar un apdraud arī bērnus; norāda uz dažu mazāk aizsargātu kategoriju, piemēram, sieviešu patvēruma meklētāju un LGBTQIA+ kopienas pakļautību riskam kļūt par vardarbības upuriem; uzsver, ka jāpalielina visi resursi — gan publiskie, gan privātie — , lai risinātu situācijas, kas apdraud bērnus, jauniešus, vecāka gadagājuma cilvēkus, cilvēkus ar invaliditāti, un atbalstītu nabadzības riskam pakļautās grupas; aicina stiprināt Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+), lai par prioritāti izvirzītu cīņu pret nabadzību un sociālo atstumtību; uzsver, ka jāpalielina finansējums darbībām, kuru mērķis ir novērst un apkarot ar dzimumu saistītu vardarbību atbilstīgi programmas "Pilsoni, vienlīdzība, tiesības un vērtības" *Daphne* sadaļai;

7. norāda — lai mazinātu šo nevienlīdzību un veicinātu sociālo iekļaušanu, būtiski ir izskaust visu veidu diskrimināciju, nodrošināt ilgtermiņa politiku un pakalpojumus, kas sekmē piekļuvi pienācīgām darbavietām un taisnīgām algām, izskaust atalgojuma un pensiju atšķirības, aizsargāt pret daudzajiem nabadzības un sociālās atstumtības cēloņiem, sekmēt vienlīdzīgas iespējas vecākiem atgriezties darbā un veicināt darba un privātās dzīves līdzsvarošanas pasākumus, tostarp visiem vienlīdzīgu piekļuvi cenas ziņā pieejamiem un kvalitatīviem bērnu aprūpes un ilgtermiņa aprūpes pakalpojumiem un vienlīdzīgu aprūpes, māsaimniecības un bērnu aprūpes pienākumu sadali starp vecākiem ģimenēs; norāda, ka agrīnā pirmsskolas izglītība kā kvalitatīvas un profesionālas bērnu aprūpes sastāvdaļa ne tikai dod iespēju vecākiem strādāt, bet arī sekmē bērna sociālo un psiholoģisko attīstību; aicina dalībvalstis censties panākt vispārēju veselības apdrošināšanu, kā to noteikusi PVO, un nodrošināt pirmsdzemdību un pēcdzemdību aprūpi visām sievietēm;
8. atgādina, cik svarīgi ir vienlīdzīgi sadalīt aprūpes pienākumus mājās, jo tas ļauj sievietēm, kuras veic aprūpes pienākumus, tikt labāk pārstāvētām darba tirgū un uzlabot viņu dzīves apstākļus un sociālo iekļautību; novēro, ka dzimumu stereotipi un normas, kas saistītas ar aprūpes pienākumu sadali, ne tikai attur vīriešus no pilnvērtīgas līdzdalības vecāka dzīvē un aprūpē plašākā nozīmē, bet arī kaitē sievietēm un viņu labbūtībai un kavē viņu karjeras izaugsmi⁴; norāda, ka personām ar aprūpes pienākumiem vajadzētu būt arī tiesībām pieprasīt elastīgu darba laika režīmu darbā, piemēram, darba laika saīsināšanu, elastīgu darba laiku un tāldarbu; uzsver, ka darba un privātās dzīves pienācīga līdzsvara iedibināšanas pasākumi ir svarīgi, lai nodrošinātu aprūpes pienākumu vienlīdzīgu sadalījumu sieviešu un vīriešu starpā un novērstu ienākumu un nodarbinātības atšķirības; norāda, ka darba un privātās dzīves līdzsvara panākšana ir atkarīga no kvalitatīvu aprūpes pakalpojumu pieejamības un pieņemamības cenas ziņā;
9. atgādina — ES 27 dalībvalstīs 2021. gadā 27,9 % sieviešu vecumā no 25 līdz 49 gadiem, kuras nebija daļa no darbaspēka, norādīja, ka galvenais iemesls, kāpēc viņas nemeklē darbu, ir tas, ka viņām jāaprūpē bērns vai pieaugušais, kam nepieciešama aprūpe⁵; norāda, ka sieviešu nodarbinātības pieaugums veicinās arī to problēmu

⁴ Eiropas Komisija, "[Sieviešu situācija darba tirgū](#)", skatīts 2023. gada 2. oktobrī.

⁵ Eurostat, datubāzes tabula LFSA_IGAR, "*Inactive population not looking employment by sex, age and main reason – Care of adults with disabilities or children and other family or personal reasons – from 15 to 64 years old*" ("Neaktīvie iedzīvotāji, kas nemeklē darbu, sadalījumā pēc dzimuma, vecuma un galvenā iemesla — pieaugušo ar invaliditāti vai bērnu aprūpe un citi ģimenes vai personīgi iemesli — vecumā no 15 līdz 64 gadiem"), pēdējo reizi atjaunināta 2023. gada 14. septembrī.

risināšanu, kas izriet no ES iedzīvotāju novecošanās, un uzlabos dalībvalstu ekonomisko stabilitāti; atgādina, ka dzimumu nelīdzsvarotība aprūpē un nodarbinātībā var izraisīt dzimumu nevienlīdzību pensiju ziņā un lielas nabadzības līmeņa atšķirības vecumdienās; norāda, ka piekļuves darba tirgum trūkums un ienākumu nevienlīdzība vairāk ietekmē ģimenes ar bērniem; atzīmē, ka, lai gan vīriešu un sieviešu bez bērniem nodarbinātības līmeņa procentuālā atšķirība ir 1 %, tiem, kuriem ir bērns, kas jaunāks par sešiem gadiem, šī atšķirība ir 21 % un pieaug līdz 37 % tiem, kuriem ir trīs bērni⁶; uzskata, ka viena vecāka ģimenes, it īpaši tās, kurās ģimenes galva ir vientuļā māte, ir pakļautas lielākam nabadzības vai sociālās atstumtības riskam (42,1 % salīdzinājumā ar 29,6 % ģimenēs ar diviem pieaugušajiem un trim vai vairāk bērniem), kas ir saistīts ar nabadzības feminizēšanos, to sieviešu nesamērīgi lielo īpatsvaru, kuras strādā nestabilu darbu un nepilnas slodzes darbu, nesamērīgo laiku, ko sievietes pavada zemu atalgotā darbā, pārtraukumiem sieviešu profesionālajā dzīvē, lai aprūpētu bērnus vai citus ģimenes locekļus, un atšķirību vīriešu un sieviešu darba samaksā⁷; uzsver — kā norādīts darba un privātās dzīves līdzsvara tiesību aktos saskaņā ar Eiropas sociālo tiesību pīlāru — priekšlikuma par papildu pasākumiem vecāku un aprūpētāju aizsardzībai pret diskrimināciju un atlaišanu svarīgo nozīmi; mudina veicināt to, lai ar ģimeni saistītus atvaļinājumus un elastīgus darba apstākļus abi dzimumi izmantotu līdzīgi,

10. aicina dalībvalstis izveidot visaptverošu noteikumu kopumu, kas aizliedz izplatīto praksi darba intervijās jautāt sievietēm par viņu grūtniecības iestāšanās iespējamību vai par to, vai pieteikšanās darbam laikā viņas ir stāvoklī; uzsver, ka tas ir uzmākšanās darbavietā veids, un iebilst pret spiedienu, ko tas rada strādājošām mātēm;
11. uzsver sieviešu lielo ieguldījumu nodarbinātības, kultūras, izglītības, zinātnes un pētniecības jomā; atzīst, ka trūkstot ieguldījumiem saimnieciskās un kultūras darbībās un to atbalstam, ir ievērojami pasliktinājušies to sieviešu dzīves apstākļi, kuras strādā kultūras un mākslas jomā, kā arī mikrouzņēmumos un mazajos lauksaimniecības un lauku uzņēmumos;
12. uzskata, ka sievietes ir vairāk pakļautas nabadzībai nekā vīrieši un ka sieviešu nabadzības novēršana ir ne vien svarīga pati par sevi, bet arī būtiska centienos mazināt bērnu nabadzību; atgādina, ka menstruālās nabadzības periods, kas attiecas uz ierobežotu piekļuvi higiēnas precēm, Eiropā skar aptuveni katru desmito sievieti; uzsver, ka kauns, neārstētas sāpes menstruāciju laikā un diskriminējošas tradīcijas izraisa to, ka meitenes vairāk kavē skolu un sievietes — darbu; uzsver, ka izpratne par saikni starp menstruālo higiēnu un māšu saslimstību, mirstību un neauglību, STI/HIV un dzemdes kakla vēzi ir būtiska, lai novērstu nevienlīdzību veselības jomā, un tā var atbalstīt agrīnu atklāšanu un glābt dzīvības; norāda, ka 2021. gadā 24,4 % bērnu (līdz 18 gadu vecumam) ES (19,8 miljoni) bija pakļauti nabadzības vai sociālās atstumtības riskam; atzīmē, ka dažās valstīs šis rādītājs pārsniedz 30 %; uzskata, ka bērniem, kuri aug nabadzībā, ir grūtāk gūt panākumus skolā, saglabāt veselību un pilnībā izmantot savu potenciālu vēlāk dzīvē; norāda, ka sociālie ieguldījumi individuālajās spējās bērnu agrīnajā vecumā dod īpašu labumu bērniem no nelabvēlīgas vides; uzskata, ka saskaņā ar ANO Konvenciju par bērna tiesībām, kuru parakstījušas visas ES dalībvalstis, visiem

⁶ Eurofound, "Living and working in Europe 2021" ("Dzīve un darbs Eiropā 2021. gadā"), Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga, 2022. gada 9. maijs, 73. lpp.

⁷ Eurostat, "[1 in 4 children in the EU at risk of poverty or social exclusion](#)", ("1 no katriem 4 bērniem ES ir pakļauts nabadzības vai sociālās atstumtības riskam"), 2021. gada 28. oktobris.

bērniem ir jābūt tiesībām uz izglītību, veselības aprūpes pakalpojumiem, mājokli un aizsardzību, atpūtu un brīvo laiku un sabalansētu uzturu, kā arī tiesībām piedalīties ar viņiem saistītu lēmumu pieņemšanā un saņemt aprūpi ģimeniskā vidē;

13. atzinīgi vērtē ES Aprūpes stratēģiju un Barselonas mērķrādītāju pārskatīšanu attiecībā uz agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi, kas ir svarīgi sieviešu līdzdalības darba tirgū virzītājspēki; norāda, cik svarīga ir šāda kvalitatīva agrīnā pirmsskolas izglītība un aprūpe, cīnoties pret nevienlīdzību un sociālajiem šķēršļiem bērniem un viņu ģimenēm⁸; aicina izstrādāt rīcībpolitikas, programmu un ieteikumu kopumu, kā arī veikt ieguldījumus Eiropas līmenī, lai atzītu aprūpi par mūsu sabiedrības tiesībām un pamatelementu; uzsver, ka ar visiem šiem pasākumiem ir jāīsteno integrēta un visaptveroša pieeja aprūpei visa mūža garumā, jāpalielina darba aprūpes nozarē pievilcība gan sieviešu, gan vīriešu skatījumā un jānovērš diskriminācija un dzimumu nevienlīdzība šajā nozarē; tomēr uzsver, ka pašreizējā ilgtermiņa aprūpes un bērnu aprūpes kvalitāte un apjoms ir nepietiekami, jo īpaši agrā bērnībā;
14. atgādina, cik svarīgi ir Barselonas mērķrādītāji 2030. gadam, ar kuriem ir noteikts, ka vismaz 50 % bērnu vecumā līdz trim gadiem un vismaz 96 % bērnu vecumā no trim gadiem līdz obligātās pamatizglītības sākumgadam būtu jāpiedalās agrīnajā pirmsskolas izglītībā un aprūpē; uzsver sieviešu centrālo lomu būtiskās vispārpieejamās jomās, piemēram, sociālajā labklājībā, aprūpē, izglītībā un veselības aprūpē, kas visas apvieno ekonomiku un sabiedrību, taču bieži vien ir pirmās, kurām krīzes laikā līdzekļi tiek samazināti; uzskata — ņemot vērā to, ka bērnu pamatiemaņas attīstās pirmajos piecos dzīves gados, —ka agrīnajai pirmsskolas izglītībai un aprūpei ir izšķiroša ietekme uz viņu kognitīvo attīstību un kvalitatīvas izglītības pieejamība ir pamats, lai gūtu sekmes turpmākajā dzīvē izglītības, labbūtības, nodarbinātības un sociālās integrācijas ziņā, un tā būtiski ietekmē pašvērtējumu; uzskata, ka bērnu aprūpei un pirmsskolas izglītībai ir svarīga nozīme, lai uzlabotu nabadzības riskam pakļauto bērnu sociālekonomisko stāvokli un veicinātu vecāku, jo īpaši māšu, integrāciju darba tirgū; uzskata, ka iekļaujoša izglītība attiecas uz visiem skolēniem, atbalstot mācīšanos un kultūras un kopienas vērtības; atzīmē, ka ir pieaugušas izglītības līmeņa atšķirības starp bērniem no dažādām izglītības vidēm; iesaka dalībvalstīm garantēt visiem visu vecumu bērniem vispārēju piekļuvi iekļaujošai un kvalitatīvai formālai vai neformālai un publiskai vai privātai izglītībai, lai veicinātu viņu emocionālo, sociālo, kognitīvo un fizisko attīstību, aizsargātu viņu labbūtību un nodrošinātu, ka visi bērni var gūt labumu no iekļaujošas augstas kvalitātes izglītības un tādējādi maksimāli palielināt izglītības sistēmas ietekmi, tiecoties panākt vienlīdzīgas iespējas un pārtraukt atstumtības ciklus;
15. iesaka, lai dalībvalstis sniedz nepieciešamo atbalstu nolūkā visiem bērniem nodrošināt tiesības uz kultūru, sportu un atpūtu, kā arī atklātas telpas un veselīgas vides pieejamību, īpašu uzmanību pievēršot vienlīdzīgas pieejamības un kvalitātes nodrošināšanai nabadzīgiem bērniem, bērniem attālos reģionos, bērniem ar invaliditāti, bērniem, kas pieder pie nacionālām, etniskām, reliģiskām vai lingvistiskām minoritātēm, migrantu bērniem, bērniem, kuri pārvietojas ES teritorijā, neatkarīgi no viņu valstspiederības, un

---

⁸ 2021. gadā ES-27 27,9 % sieviešu vecumā no 25 līdz 49 gadiem, kuras nebija daļa no darbaspēka, norādīja, ka galvenais iemesls, kāpēc viņas nemeklē darbu, ir tas, ka viņām jāaprūpē bērns vai pieaugušais, kam nepieciešama aprūpe (*Eurostat 2021. gada darbaspēka apsekojums*).

pamestiem bērniem; atgādina par tiesībām uz brīvo laiku un tiesībām piedalīties spēlēs un atpūtas pasākumos, kā noteikts ANO Konvencijā par bērna tiesībām;

16. uzsver, ka dzimumu atalgojuma un pensiju atšķirību novēršanai ir pozitīva ietekme uz nabadzības samazināšanu un sociālo iekļaušanu un ka tā ir būtiska dzimumu līdztiesības sasniegšanai; uzsver, ka izšķiroša nozīme ir plaši pieejamiem un kvalitatīviem bērnu aprūpes, sociālās aprūpes un mājsaimniecības pakalpojumiem, jo to neesības vai ierobežotas pieejamības dēļ sievietes samazina vai pārtrauc dalību darba tirgū, lai pildītu neapmaksātas aprūpes pienākumus; aicina vērienīgi īstenot Atalgojuma pārredzamības direktīvu⁹ un veikt īpašus pasākumus, lai cīnītos pret nestabilām darba vietām, strādājošo nabadzību, darba tirgus horizontālo un vertikālo segregāciju un lielākoties sieviešu darba nepietiekamu novērtēšanu, kas būtu jāpārvērtē un par to taisnīgi jāatlīdzina;
17. atzīmē ģimeņu svarīgo nozīmi krīzes situācijās; norāda, cik svarīga ir atbilstoša bērnu aprūpe, sociālā aprūpe un mājsaimniecības pakalpojumi vientuļajiem vecākiem, jo īpaši sievietēm, jo COVID-19 krīze nesamērīgi ietekmēja vientuļās mātes un viņas ir neaizsargātas pret savu radnieku aprūpes vajadzībām, kas mazina viņu pieejamību profesionālai darbībai¹⁰; aicina Komisiju un dalībvalstis vērienīgi īstenot un stiprināt Garantiju bērniem, lai nodrošinātu, ka visiem bērniem ES, arī attālos apgabalos, ir pieejams veselīgs uzturs, piemērots mājoklis, veselības aprūpe, izglītība, aprūpe un brīvā laika pavadīšanas iespējas; atgādina, cik svarīgi, nodrošinot konsekveni un saskaņotību, ir integrēt bērnu tiesības visās ES iekšējās un ārējās rīcībpolitikas jomās, darbībās un programmās, gan leģislatīvās, gan neleģislatīvās, kas tieši vai netieši var ietekmēt bērnus; uzsver, cik svarīgi ir īstenot Ieteikumu par Garantiju bērniem¹¹;
18. uzsver, ka Eiropā katrs piektais bērns ir cietušais no kāda seksuālās vardarbības veida, ka lielākā daļa vardarbības notiek uz hipotētiska uzticēšanās pamata un ka aptuveni ceturtdaļa no cilvēku tirdzniecības upuriem ir bērni, no kuriem vairākums ir meitenes un kuri lielākoties kļūst par seksuālas izmantošanas upuriem¹²; atzīmē, ka gados jaunas patvēruma meklētājas saskaras ar vardarbību dzimuma dēļ; nosoda visu veidu pret bērniem vērstu vardarbību, ļaunprātīgu izmantošanu, ekspluatāciju un nevērību; mudina dalībvalstis, iesaistot skolas un veselības aprūpes sistēmas, tostarp sabiedriskos pakalpojumus, izstrādāt un piemērot integrētas profilakses un bērnu aizsardzības sistēmas, lai izskaustu vardarbību, ļaunprātīgu izmantošanu, ekspluatāciju un nevērību un lai radītu apstākļus ātrai reaģēšanai, nodrošinātu aizsargājošu vidi un palīdzētu stiprināt bērnu spējas; uzsver, ka visiem bērniem ir tiesības uz aizsardzību pret ļaunprātīgu izmantošanu, vardarbību un nevērību;
19. norāda, ka dzimumu nevienlīdzības un sociālās atstumtības mazināšanā svarīgs faktors ir meiteņu un sieviešu izglītība un emancipācija; šajā sakarā uzsver, cik būtiskas ir skolu programmas, kurās ar mērķi tos izskaust ir kritiski iztirzāti stereotipi un to negatīvā

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2023/970 (2023. gada 10. maijs) par to, lai ar darba samaksas pārredzamības un izpildes mehānismu stiprinātu to, kā tiek piemērots princips par vienādu darba samaksu vīriešiem un sievietēm par vienādu vai vienādi vērtīgu darbu (OV L 132, 17.5.2023., 21. lpp.).

¹⁰ Eurofound, "Ekonomiskā un sociālā nevienlīdzība Eiropā pēc COVID-19 pandēmijas", Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga, 2023. gada 24. janvāris.

¹¹ Padomes Ieteikums (ES) 2021/1004 (2021. gada 14. jūnijs), ar ko izveido Eiropas Garantiju bērniem (OV L 223, 22.6.2021., 14. lpp.).

¹² Komisijas 2021. gada 24. marta paziņojums par ES stratēģiju par bērna tiesībām (COM(2021)0142).

ietekme uz meitenēm un sievietēm, kā arī uz zēniem un vīriešiem; iesaka dalībvalstīm nodrošināt, ka visiem bērniem jebkurā vecumā ir pieejama iekļaujoša, kvalitatīva izglītība neatkarīgi no tā, vai tā ir formāla vai neformāla; uzsver, ka visaptveroša izglītība par seksualitāti visiem bērniem ir būtisks pasākums, lai novērstu nevienlīdzību un virzītos uz sabiedrību bez vardarbības, jo tā atspēko kaitīgus dzimumu stereotipus un veicina daudzveidību, ģermeņa autonomiju un fizisko un garīgo integritāti;

20. atzīst skolu kā ikdienas uzturvielām bagātas maltītes (daudzos gadījumos vienīgās maltītes) nodrošinātāju un uzturmācības veicinātāju būtisko lomu, kas sniedzas ārpus to sienām; mudina, lai dalībvalstis nodrošina vismaz vienu kvalitatīvu bezmaksas maltīti visos obligātās izglītības līmeņos;
21. uzskata, ka dalībvalstīm obligāti jāizstrādā rīcībpolitika, kas risinātu bērnu darba izplatības problēmu ES; šajā saistībā uzsver Starptautiskās Darba organizācijas ieteikumus, kuros ir akcentēta nepieciešamība paplašināt bērnu un viņu ģimeņu sociālo aizsardzību, lai mazinātu nabadzību un nenoteiktību, kas ir pamatā bērnu darbam, nodrošinot, ka katra bērna dzimšana tiek reģistrēta, lai bērniem būtu juridiskā identitāte un viņi varētu izmantot savas tiesības kopš dzimšanas; veicinot pienācīgu darbu, kas garantē taisnīgu atalgojumu, īpašu uzmanību pievēršot darba ņēmējiem ēnu ekonomikā; veicinot atbilstošu lauku dzīvesveidu, tostarp atbalstot ekonomikas dažādošanu, ieguldot infrastruktūrā un pakalpojumos un paplašinot kultūraugu aizsardzību un plānošanu, jo īpaši ģimenes lauksaimniecībā, kas daļēji joprojām ir atkarīga no tā, lai visa mājsaimniecība rūpētos par lauksaimniecības procesiem; nodrošinot, ka pastāv tiesību akti bērnu aizsardzībai, kurus atbalsta to piemērošanai nepieciešamie valsts instrumenti; un risinot dzimumu un diskriminācijas problēmas, kas palielina bērnu, jo īpaši meiteņu, darba risku saistībā ar neapmaksātu darbu mājsaimniecībā;
22. norāda, ka nabadzība vismagāk skar tādas izcelsmes bērnus kā migranti, bēgļi, patvēruma meklētāji, bērni bez dokumentiem un nepavadīti bērni; atzīmē, ka arī tie bērni, kas dzīvo viena vecāka ģimenēs vai nelabvēlīgās daudz bērnu ģimenēs, bērni ar invaliditāti un bērni, kas pieder pie etniskajām minoritātēm, ir pakļauti nabadzības riskam¹³; uzsver, ka pastāv atšķirības veselības aprūpes un izglītības pieejamībā visnabadzīgākajiem un neaizsargātākajiem bērniem; uzsver, ka romu bērni un aptuveni 11 miljoni bērnu ar invaliditāti ir visnelabvēlīgākajā situācijā attiecībā uz piekļuvi kvalitatīvai izglītībai; atzīmē, ka, lai gan romu bērni Eiropā biežāk pamet skolu vai nu pamatskolas, vai vidusskolas līmenī, neiegūstot pamatprasmes, bērniem ar invaliditāti joprojām ir vispār liegta skola un kvalitatīva mācīšanās¹⁴; uzsver, ka saskaņā ar Pasaules sieviešu veselības indeksu ES pēdējo 12 mēnešu laikā aptuveni 44 % no visām sievietēm nav izgājušas pārbaudi nevienai no četrām sievietēm kritiskajām slimībām; norāda, ka dzimumu nevienlīdzība liedz sievietēm un meitenēm piekļūt veselības informācijai un kritiski svarīgiem pakalpojumiem; uzsver, cik svarīgi ir samazināt veselības aprūpes atšķirības sievietēm; aicina Komisiju un dalībvalstis valsts romu stratēģijās piešķirt prioritāti bērnu tiesībām un nodrošināt romu bērniem vienlīdzīgu piekļuvi pamatpakalpojumiem, īpašu uzmanību pievēršot agrīnajai pirmsskolas

¹³ *Save the Children*, "[Over 200,000 more children are at risk of poverty in the European Union](#): ("Vairāk nekā 200 000 bērnu Eiropas Savienībā ir pakļauti nabadzības riskam") [Save the Children report](#)", (Organizācijas "*Save the Children*" ziņojums), 2023. gada 7. marts.

¹⁴ *UNICEF* Reģionālais birojs Eiropai un Centrālāzijai, "[Situation of Children in Europe and Central Asia](#)" ("Bērnu stāvoklis Eiropā un Centrālāzijā"), 2023. gada janvāris.

izglītībai un aprūpei, pamatizglītībai un vidējai izglītībai, veselības aprūpei, uzturam un pienācīgam mājoklim; norāda, ka meitenēm, kuras saskaras ar dažāda veida diskrimināciju, šķēršļi, lai piekļūtu savām tiesībām un pārvarētu nabadzību, ir vēl jo sarežģītāki; atzīmē, ka šā iemesla dēļ tie, visticamāk, netiks ņemti vērā plānos, kas paredzēti mazāk aizsargāto grupu vajadzību risināšanai; uzsver, cik svarīgi ir ieguldījumi gan privātajā, gan valsts izglītībā, kas nodrošina mērķorientētas mācīšanas metodes un individualizētu pieeju bērniem no neaizsargātākām sociālajām grupām, piemēram, ģimenēm un kopienām, kas pakļautas atstumtībai; uzsver, ka šai pieejai būtu jāietver sadarbība starp skolotājiem, sociālajiem un izglītības speciālistiem, ģimenēm un kopienām; aicina Komisiju un dalībvalstis bērnu tiesības iekļaut Eiropas Personu ar invaliditāti tiesību stratēģijā 2021.–2030. gadam un atbalstīt ģimenes, ieguldot bērnu un viņu ģimeņu iespēju un tiesību uz neatkarīgu dzīvi stiprināšanā;

23. atgādina, ka Eiropā 9 miljoniem pusaudžu (vecumā no 10 līdz 19 gadiem) ir garīgie traucējumi un vairāk nekā pusē no visiem gadījumiem tā ir trauksme vai depresija; uzsver, ka diskriminācijas un atstumtības dēļ garīgās ciešanas ir izteiktākas sievietēm un LGBTQIA+ kopienu locekļiem¹⁵; turklāt uzsver, ka pastāv liela garīgās veselības traucējumu izplatība arī nepavadītu bērnu un pusaudžu migrantu vidū, jo apstākļi, ar kuriem saskaras šie bērni, būtiski ietekmē garīgo veselību; norāda, ka COVID-19 ierobežojumi būtiski ierobežo bērnu sociālās iespējas un mijiedarbību, izraisot plašus traucējumus un depresijas simptomu pastiprināšanos, jo īpaši pusaudžu vecuma meitenēm¹⁶; atzīmē, ka skolas atvieglo piekļuvi garīgajai veselībai un psihosociālajam atbalstam; atgādina, ka *UNICEF* ir uzsvēris pārbaudītas stratēģijas, piemēram, programmu īstenošanu, lai palielinātu informētību un stiprinātu emocionālo grūtību pārvarēšanas prasmes pusaudžiem, integrētu garīgās veselības konsultāciju pakalpojumus izglītībā, apmācītu skolotājus un personālu par to, kā stiprināt skolēnu labbūtību, un radītu drošu telpu bērniem, kurā apspriest savas bažas un dalīties tajās¹⁷; uzsver, ka dalībvalstīm jāpiešķir atbilstošs finansējums garīgās veselības un psihosociālo problēmu ārstēšanai un reģionālās infrastruktūras uzlabošanai, izmantojot programmu ESF+ un Eiropas Reģionālās attīstības fondu, kā arī mērķprogrammas neaizsargātām grupām;
24. norāda, ka nevienlīdzība sieviešu veselības jomā ir cieši saistīta ar sociālekonomisko stāvokli un ģeogrāfisko reģionu un ka ir ļoti svarīgi ņemt vērā sociālos un ekonomiskos faktorus, kas ietekmē sieviešu dzīvi un veselību dažādos dzīves posmos; norāda, ka visās dalībvalstīs, tostarp lauku apvidos, trūkst kvalitatīvu, pieejamu un cenas ziņā pieņemamu aprūpes pakalpojumu; atzīmē, ka dažādu juridisku, finansiālu, praktisku, sociālu un kultūras šķēršļu un ierobežojumu dēļ seksuālā un reproduktīvā veselība un ar to saistītās tiesības, arī droša un likumīga grūtniecības pārtraukšana, ES dalībvalstīs un

¹⁵ *UNICEF*, "[The Mental Health Burden Affecting Europe's Children](#)" ("Garīgās veselības slogs, kas ietekmē Eiropas bērnus"), 2021. gada 4. oktobris.

¹⁶ *Save the Children*, "[Guaranteeing Children's Future: How COVID-19, cost-of-living and climate crises affect children in poverty and what governments in Europe need to do](#)" ("Garantējot bērnu nākotni: kā COVID-19, dzīves dārdzības un klimata krīzes ietekmē nabadzībā nonākušus bērnus un kas jādara Eiropas valdībām", 2023. gada marts.

¹⁷ *UNICEF*, "[The Mental Health Burden Affecting Europe's Children](#)" ("Garīgās veselības slogs, kas ietekmē Eiropas bērnus"), 2021. gada 4. oktobris.

starp tām ļoti atšķiras; atgādina, ka seksuālā un reproduktīvā veselība un ar to saistītās tiesības ir dzimumu līdztiesības priekšnoteikums;

25. atgādina, ka daudzas ukraiņu bēgles, kas bēg no agresijas kara, dzīvo dažādās ES un ārpus ES esošajās Eiropas valstīs un tām ir īpašas vajadzības saistībā ar bērnu aprūpi, kas ir jārisina, lai atvieglotu ne tikai viņu piekļuvi darba tirgum, bet arī valodu apguvi un viņu bērnu sociālo integrāciju; uzsver, ka karš Ukrainā vājināja piekļuvi veselības aprūpei, tostarp seksuālās un reproduktīvās veselības un ar to saistīto tiesību pakalpojumiem, un radīja kritisku situāciju pārvietoto personu seksuālās un reproduktīvās veselības un ar to saistīto tiesību vajadzību apmierināšanā;
26. aicina dalībvalstis risināt problēmas, ar kurām saskaras Ukrainas sievietes bēgles, piemēram, valodas barjeras, lielāku sociālās izolācijas iespējamību un ierobežotu sociālo tīklu pieejamību; norāda, ka Ukrainas bēgļi var būt pakļauti turpmākam nabadzības un sociālās atstumtības riskam; atzīmē, ka aprūpes pienākumi ir šķērslis Ukrainas sieviešu nodarbinātībai (33 %) salīdzinājumā ar Ukrainas vīriešiem (9 %); aicina dalībvalstis risināt šīs problēmas, sniedzot īpašu atbalstu bērnu aprūpei, piemēram, bērnu aprūpes atbalstu vai subsīdijas¹⁸;
27. uzsver, ka saskaņā ar organizācijas "Save the Children"¹⁹ ziņojumu pašlaik bruņotu konfliktu skartās teritorijās dzīvo vairāk bērnu nekā jebkurā citā laikā pēdējās divās desmitgadēs (jo īpaši Afganistānā, Jemenā, Dienvidsudānā, Centrālāfrikas Republikā, Kongo Demokrātiskajā Republikā, Sīrijā, Irākā, Mali, Nigērijā un Somālijā), un katru gadu konfliktu rezultātā mirst 100 000 bērnu; atgādina, ka 2017. gadā konfliktu skartajās teritorijās dzīvoja 420 miljoni bērnu (18 % no visiem bērniem pasaulē), kas ir par 30 miljoniem vairāk nekā iepriekšējā gadā;
28. aicina Komisiju un dalībvalstis apkarot strukturālo diskrimināciju un nodrošināt ikvienam neierobežotu un nediskriminējošu piekļuvi darba tirgum, kas arī uzlabo bērnu attīstību, stiprina sociālo integrāciju un taisnīgumu, kā arī mazina nabadzību; aicina Komisiju un dalībvalstis ierosināt īpašus pasākumus, lai veicinātu darba vietu pieejamību un bēgļu un migrantu drošību; šajā sakarā uzsver Eiropas Atalgojuma pārredzamības direktīvu un Minimālās algas direktīvu²⁰, kas ir papildu pasākumi, kuru mērķis ir novērst vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirības; norāda, ka taisnīgs atalgojums palīdz ilgtspējīgi risināt sieviešu nabadzības problēmu; uzsver, ka ES finansējums nodrošina atbalstu un ieguldījumus valstu līmenī, lai apkarotu bērnu nabadzību un veicinātu sociālo iekļautību;
29. aicina Komisiju nākt klajā ar pasākumu un ieteikumu kopumu, kuru mērķis ir veicināt pāreju uz ekonomiku, kurā aprūpe ir ES un valstu rīcībpolitikas centrā, nodrošinot savlaicīgu un vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīviem aprūpes pakalpojumiem, piemēram, izglītībai aprūpes jomā, vienlaikus efektīvi izmantojot pieejamos ES instrumentus un piešķirot šai jomai pienācīgus līdzekļus; atkārtoti norāda, ka programmu, kas ietekmē

¹⁸ Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija, "[What are the integration challenges of Ukrainian refugee women?](#)" (Kādas ir Ukrainas bēgļu sieviešu integrācijas problēmas?), 2023. gada 30. maijs.

¹⁹ Save the Children, "[Stop the War on Children: Protecting children in 21st century conflict](#)" ("Pārtrauciet karu pret bērniem! Bērnu aizsardzība 21. gadsimta konfliktā"), 2019. gads.

²⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2041 (2022. gada 19. oktobris) par adekvātām minimālajām algām Eiropas Savienībā, (OV L 275, 25.10.2022., 33. lpp.).

bērnu un viņu ģimeņu dzīvi, finansēšanai papildus ESF+ var tieši vai netieši izmantot citus ES finansējuma avotus, piemēram, Eiropas Reģionālās attīstības fondu un Eiropas atbalsta fondu vistrūcīgākajām personām;

30. aicina Komisiju un dalībvalstis izveidot sistēmu barošanas ar krūti uzraudzībai ES līmenī, lai izprastu reālo situāciju un palīdzētu izstrādāt politiku, kas veicina barošanu ar krūti saskaņā ar PVO ieteikumiem;
31. aicina visās rīcībpolitikas jomās, kā arī izstrādājot pasākumus, lai reaģētu uz īpašām krīzēm, kas skar sievietes un meitenes, atspoguļot integrētu pieeju dzimumu līdztiesībai un dzimumu līdztiesības aspekta iekļaušanas budžetā principus; tāpēc uzsver, ka ir īpaši jāvāc neapkopoti dati un jāizstrādā speciālas zināšanas dzimumu jomā un dzimumu līdztiesības ietekmes novērtējumi, lai nodrošinātu, ka dzimumu līdztiesības dimensija ir pilnībā integrēta, un lai labāk izprastu un risinātu jautājumu par šo rīcībpolitikas virzienu īpašo ietekmi uz sievietēm; aicina veikt uz dzimumu orientētus pasākumus, piešķirot līdzekļus sieviešu īpašajām vajadzībām pēc daudzo krīžu negatīvās ietekmes, jo īpaši nodarbinātības, ar dzimumu saistītas vardarbības un seksuālās un reproduktīvās veselības un ar to saistīto tiesību jomā, tostarp attiecīgā gadījumā *NextGenerationEU* programmās un instrumentos un ES ilgtermiņa budžetā 2021.–2027. gadam.

INFORMĀCIJA PAR PIENEMŠANU ATZINUMU SNIEDZOŠAJĀ KOMITEJĀ

Pieņemšanas datums	19.9.2023
Galīgais balsojums	+: 24 -: 2 0: 4
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Isabella Adinolfi, Christine Anderson, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Annika Bruna, Maria da Graça Carvalho, Margarita de la Pisa Carrión, Gwendoline Delbos-Corfield, Lina Gálvez Muñoz, Lívia Járóka, Arba Kokalari, Alice Kuhnke, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Karen Melchior, Johan Nissinen, Maria Noichl, Carina Ohlsson, Pina Picierno, Evelyn Regner, Diana Riba i Giner, Eugenia Rodríguez Palop, María Soraya Rodríguez Ramos, Maria Veronica Rossi, Christine Schneider, Sylwia Spurek
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Abir Al-Sahlani, Silvia Modig, Eleni Stavrou, Hilde Vautmans
Aizstājēji (209. panta 7. punkts), kas bija klāt galīgajā balsošanā	Laura Ballarín Cereza

ATBILDĪGĀS KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS PĒC SARAKSTA

24	+
ID	Annika Bruna
EPP	Isabella Adinolfi, Maria da Graça Carvalho, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Christine Schneider, Eleni Stavrou
"Renew Europe"	Abir Al-Sahlani, Karen Melchior, María Soraya Rodríguez Ramos, Hilde Vautmans
S&D	Laura Ballarín Cereza, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Lina Gálvez Muñoz, Maria Noichl, Carina Ohlsson, Pina Picierno, Evelyn Regner
GUE/NGL	Silvia Modig, Eugenia Rodríguez Palop
Verts/ALE	Gwendoline Delbos-Corfeld, Alice Kuhnke, Diana Riba i Giner, Sylwia Spurek

2	-
ECR	Johan Nissinen
ID	Christine Anderson

4	0
ECR	Margarita de la Pisa Carrión
ID	Maria Veronica Rossi
NI	Livia Járóka
EPP	Arba Kokalari

Izmantoto apzīmējumu skaidrojums:

+ : par

- : pret

0 : atturas

INFORMĀCIJA PAR PIENĒMŠANU ATBILDĪGAJĀ KOMITEJĀ

Pieņemšanas datums	7.11.2023
Galīgais balsojums	+ : 33 - : 5 0 : 3
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	João Albuquerque, Atidzhe Alieva-Veli, Dominique Bilde, Vilija Blinkevičiūtė, Milan Brglez, Jordi Cañas, Leila Chaibi, Ilan De Basso, Margarita de la Pisa Carrión, Jarosław Duda, Estrella Durá Ferrandis, Cindy Franssen, Chiara Gemma, Helmut Geuking, Alicia Homs Ginel, Irena Joveva, Ádám Kósa, Stelios Kypourououlos, Katrin Langensiepen, Sara Matthieu, Max Orville, Sandra Pereira, Dragoş Pîslaru, Elżbieta Rafalska, Daniela Rondinelli, Pirkko Ruohonen-Lerner, Mounir Satouri, Monica Semedo, Eugen Tomac, Romana Tomc, Marianne Vind, Tomáš Zdechovský
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Gheorghe Falcă, Romeo Franz, Lukas Mandl, Eugenia Rodríguez Palop, Birgit Sippel
Aizstājēji (209. panta 7. punkts), kas bija klāt galīgajā balsošanā	Asim Ademov, Attila Ara-Kovács, João Pimenta Lopes, Thijs Reuten

**ATBILDĪGĀS KOMITEJAS
GALĪGAIS BALSOJUMS PĒC SARAKSTA**

33	+
PPE	Asim Ademov, Jarosław Duda, Gheorghe Falcă, Cindy Franssen, Helmut Geuking, Stelios Kypourouopoulos, Lukas Mandl, Eugen Tomac
Renew	Atidzhe Alieva-Veli, Jordi Cañas, Irena Joveva, Max Orville, Dragoş Pîslaru, Monica Semedo
S&D	João Albuquerque, Attila Ara-Kovács, Vilija Blinkevičiūtė, Milan Brglez, Ilan De Basso, Estrella Durá Ferrandis, Alicia Homs Ginel, Thijs Reuten, Daniela Rondinelli, Birgit Sippel, Marianne Vind
The Left	Leila Chaibi, Sandra Pereira, João Pimenta Lopes, Eugenia Rodríguez Palop
Verts/ALE	Romeo Franz, Katrin Langensiepen, Sara Matthieu, Mounir Satouri

5	-
ECR	Chiara Gemma, Margarita de la Pisa Carrión, Elżbieta Rafalska, Pirkko Ruohonen-Lerner
PPE	Romana Tomc

3	0
ID	Dominique Bilde
NI	Ádám Kósa
PPE	Tomáš Zdechovský

Izmantoto apzīmējumu skaidrojums:

+ : par

- : pret

0 : atturas